Spedizione in abbonamento postale — Poštnina plačana v gotovini

Leto XXII., št. 225 — Ljubljana, petek 2. oktobra 1942-XX — Cena cent. 80

Upravništvo: Ljubljana, Puccinijeva ulica 5. Telefon št. 31-22, 31-23, 31-24
Inseratni oddelek: Ljubljana, Puccinijeva ulica 5 — Telefon št. 31-25, 31-26
Podružnica Novo mesto: Ljubljanska cesta 42
Računi: za Ljubljansko pokrajino pri poštnočekovnem zavodu št. 17.749, za ostale kraje Italije Servizio Conti Corr. Post. No 11-3118
IZKLJUČNO ZASTOPSTVO za oglase iz Kr. Italije in inozemstva ima Unione Pubblicità Italiana S. A. MILANO

JUTRO

Izhaja vsak dan razen ponedeljka
Naročnina znaša mesečno Lir 18.—, za inozemstvo pa Lir 22.80

Uredništvo:
Ljubljana, Puccinijeva ulica štev. 5, telefon štev. 31-22, 31-23, 31-24

Rokopisi se ne vračajo

CONCESSIONARIA ESCLUSIVA per la pubblicità di provenienza italiana ed estera: Unione Pubblicità Italiana S. A. MILANO

Izjalovljen angleški napad na egiptski fronti

Občutne sovražnikove izgube — 200 angleških vojakov ujetih — Zajeta posadka angleškega letala

Glavni stan italijanskih Oboroženih sil je objavil dne 1. oktobra naslednje 857. vojno poročilo:

Sovražne čete so včeraj zjutraj ob podpori oklopnih oddelkov napadle postojanke v južnem odseku naše fronte v Egiptu. Napad je bil zadušen z občutnimi izgubami za sovražnika. Naše čete so ujele nad 200 sovražnih vojakov.

Nemški lovci so v boju sestrelili eno britansko letalo; neko drugo letalo pa je bilo zadeto od protiletalskih baterij v Tobruku in je bilo prisiljeno pristati na področju Marsa Luch. Posadka, sestoječa iz 6 podčastnikov, je bila ujeta.

Bombardiranje letališč na Malti se je nadaljevalo; v zraku nad otokom so nemški lovci uničili letalo tipa Curtiss.

Duce med fašističnimi legijonarji

Rim, 1. okt. s. Duce je davi obnovil legionarjem bataljonov »M« vojno zapovest. Obred je bil izvršen na prvo obletnico ustanovitve teh obredov, ki so nastali v vojni in za vojno. Z njim je povezan fašistični nabor, da se s tem pokaže, kako usneva orožje za zmagovito vojno in kako cvete večna mladost domovine v nalogah, ki jih ji nalaga odlično vodstvo. Iz tega mladina lahko črpa prepričanje zmage ter najboljše bistvo rimske discipline in organizacije.

Bataljoni »M« so v polni meri zaslužili to novo očitovanje simpatije s strani Duceja. Že v Albaniji so nudili čudovit primer italijanske hrabrosti in legionarji bataljonov »M« so pokazali bodisi na bojiščih na Balkanu ali v Rusiji, da tvori njihovo junaštvo neukrotljivo napadalno silo brezmejne drznosti ter neizmerne požrtvovalnosti.

V očeh Duceja se je danes čitala vidna in živa zadovoljnost, da je še vedno v stikih s temi svojimi vojaki, s temi utrjenimi in molčečimi bojevniki revolucije. Sonce je blagoslovilo obred s svojo zadnjo poletno toploto. Morje svetlobe je oblivalo spomenike starega Rima, obdanega z novim mussolinijevskim Rimom. Tribuna, na kateri je stal Duce, je bila postavljena nasproti templju moške sile. Nepregledna in pestra množica mladeži, obdana z vrvečimi ljudskimi množicami, je bila razpostavljena med kapitolinskim slavolokom in med praporom.

Pri tej priliki je Duce naslovil legionarjem naslednje visoke besede:

Legionarji bataljonov »M«!

Danes imate posebno radost, da slavite prvo obletnico vaše ustanovitve, tukaj med slavnimi ostanki republikanskega in cesarskega Rima, ob vznožju Palatina, med svetiščem Moške sreče in svetiščema Veste in Jana s štirimi stebreniki. Danes mi je veselje in čast izročiti mnogim izmed vas plačilo za vašo hrabrost, zasluženo in pridobljeno na bojnih poljih. V teku teh 12 mesecev ste z dejanji pokazali, da imate ona duhovna in telesna svojstva, ki vas morajo razlikovati od vsakogar in med vsemi: Popolno zvestobo, privrženost nauku in načelom fašizma, zvestobo, izpričano s krvjo, ne s praznim in često ne leskečim se črnilom, vzorno disciplino, zadržanje brez graje, tovariško in še bolj bratovsko enega za vse in vse za enega, v boju pa borbenost in neustrašenost Cezarjevih legionarjev. V vaših mladeniških srcih resnično vrednih, da žive in da se bojujejo v tem odločilnem razdobju, ki bo videlo zmagoslavje Liktorija, morata odmevati dve čustvi: Prvo čustvo ljubezni do Italije, drugo čustvo neugasljivega sovraštva proti vsem svojim sovražnikom.

To je, o legionarji bataljonov »M«, dnevna zapovest dvajsetletja. Več kakor dnevna zapovest: to je prisega.

Medministrski odbor za oskrbo

Seja pod vodstvom Duceja

Rim, 30. sept. s. Danes je v Beneški palači pod Ducejevim predsedstvom nadaljeval svoja dela medministrski vzporejevalni odbor za oskrbo, razdeljevanje in cene. Zborovanje, ki se je pričelo ob 17. se je zaključilo ob 20. ter se bo nadaljevalo v petek 2. oktobra ob 17. uri.

Velik in važen Hitlerjev govor

Hitler je prišel v Berlin in govoril v Sportni palači ob pričetku nove kampanje za Zimsko pomoč — Nezlomljiva vera v zmago

Berlin, 30. sept. s. Berlin je napeto pričakoval napovedani Hitlerjev govor. Mnogo ur pred zborovanjem, ki je bilo ob 18. v Sportni palači z otvoritvijo Zimske pomoči, se je ogromna množica že zbrala pred kancelarsko palačo, da bi pozdravila Führerja Velike Nemčije. Ogromna dvorana Sportne palače, ki je bila okrašena z lovorjem, rdečimi preprogami in kljukastimi križi, se je napolnila z 10.000 osebami, rjavimi srajcami, hierarhi, slavnimi ranjenci in vojnimi invalidi, zastopniki tujega tiska in ostalim občinstvom. Navdušene ovacije so zborovalci priredili ministrom, ki so se udeležili zborovanja, visokim državnim funkcionarjem ter zastopnikom vojske in stranke.

Točno ob 18. uri je prispel dr. Göbbels z maršalom Rommelom ob strani. Množica je viharno vzklikala zlasti maršalu Rommelu, ki je stopil na častno tribuno in odzdravljal z rimskim pozdravom.

Govor dr. Göbbelsa

Ko je zavladal mir, je spregovoril dr. Göbbels in obširno poročal o zimski pomoči v letu 1941/42. Potem ko je ožigosal razne bedaste laži in obrekovanja angloameriške propagande proti nemškemu narodu, obrekovanja, ki jih ni mogoče drugače označiti kot atentate na zdrav razum, je minister podčrtal neprestane uspehe nemških oboroženih sil in rekel, da morajo zmage, ki jih oborožene sile trojnega pakta neprekinjeno dosegajo v celoti, prinesti končno veliko zmago. Dodal je, da so največje težave skupne vojne zdaj že premagane in da se lahko gleda v bodočnost z največjim upanjem. Minister je nato govoril o ogromnem razvoju vojnega potenciala Nemčije o katerem imajo sovražniki samo bledo predstavo. V četrtem letu vojne so nemške oborožene sile in sile njih zaveznikov popolnoma intaktne v vseh pogledih.

Dr. Göbbels je nato govoril o velikem socialnem delu narodnega socializma od leta 1933. do 1939., zatrjujoč, da so se plutokratični sovražniki Nemčije spričo na tem področju doseženih uspehov strnili in sklenili boriti se proti novi Evropi, ki so jo ustvarili mladi narodi. Prav plutokratična Anglija se je drznila postaviti se proti nam s svojimi idejami socialne reforme. Mi smo imeli srečo, da smo lahko odgovorili na te medle fraze z dejstvi. Zadnja kampanja Zimske pomoči je imela presenetljive uspehe. V tretjem letu dela za Zimsko pomoč v vojni je nemški narod zbral in podaril 1 milijardo 280 milijonov mark, to je skoraj 300 milijonov mark več kot prejšnje leto.

Minister je nato iznesel še nekatere podatke o uspehih Zimske pomoči v vojnih letih. Rezultati kažejo povišanje prispevkov na 2.805 milijonov, to je več kakor znaša vrednost izvoza in uvoza skoraj vseh držav Južne Amerike. Vsote, ki jih je darovalo prebivalstvo v tej vojni, znašajo 4.076 milijonov, kar bi odgovarjalo dvem letnim obrokom proslulega Youngovega načrta. Tako je skupen rezultat vse kampanje za zimsko pomoč od leta 1933. daleč presegal znesek 5 milijard. Od vsot, ki so bile zbrane v tretjem letu vojne, sta bili izročeni dve tretjini narodnosocialistični podporni akciji, od teh 701 milijon za podpore materam in otrokom. Deleži pri Zimski pomoči, je nadaljeval dr. Göbbels med živahnim odobravanjem, so posebno značilni. Neki polk na vzhodni fronti je n. pr. zbral ob eni sami priliki lepo vsoto več ko 50.000 mark. Ta zgled, je rekel govornik, govori za vso fronto.

Navdušene ovacije Hitlerju

Nemški propagandni minister je pred zaključkom svojega govora naznanil veličastnemu zboru, da je Hitler zopet prišel v Berlin iz svojega glavnega stana, da bi govoril nemškemu narodu. Naznanilo je bilo pozdravljeno z navdušenim odobravanjem. Nekaj trenutkov nato so velike ovacije zunaj naznanile prihod Hitlerjev in res je kmalu nato vstopil v dvorano. Sledili so mu šef SS oddelkov Himmler, višji poveljnik Higenfeld in druge visoke osebnosti. Dvorana je bila en sam vihar navdušenega odobravanja, ki je trajalo nekaj minut ter je doseglo vrhunec ko je Hitler, preden je zavzel svoje mesto na častni tribuni, toplo stisnil roko maršalu Rommelu. Dr. Göbbels je zopet stopil na oder ter je Hitlerja goreče pozdravil v imenu vsega nemškega naroda, znova zatrjujoč mu popolno zvestobo njegovega naroda do dosege končne zmage.

Kancelar Hitler govori

Točno ob 19. je pričel govoriti Hitler. V začetku je omenil, da je preteklo leto dni, odkar je zadnjič govoril z istega mesta nemškemu narodu. V tem času je delal in z vso skrbjo ustvarjal dejstva. Kar je bilo treba povedati, so povedali naši vojaki. Nato je Hitler nadaljeval: Smatram, da ni prav, da bi se bavil zdaj s tem, kar bo na vrsti nekega dne, temveč se mi zdi, da je bolje, da se bavimo s tem, kar je zdaj neobhodno in s tem, kar zahteva sedanji čas. Seveda je bilo zelo enostavno objaviti »atlantsko deklaracijo«. Ta nesmisel bo morda imel kakšno vrednost nekaj let, toda trdota dejstev ga bo zbrisala.

Hitler je nato omenil, da morajo na socialnem področju nasprotniki še mnogo storiti, preden lahko učijo cesarkoli Nemčijo, ter je dodal, da bo naloga Nemčije z vsemi napori preprečiti, da bi se socialno uboštvo, ki še vlada v drugih državah, ponavljalo. Z ozirom na nesmiselne govore predstavnikov sovražnih držav je poudaril, da Nemci niso samo vedno verovali v nekaj, temveč so tudi vedno storili, kar so verovali, da je treba storiti. Danes verujemo, da moramo potolči sovražnika do popolne zmage. Mi v to verujemo in bomo to tudi gotovo storili.

Nesmiselna sovražna propaganda

Hitler je nato ironiziral sovražno propagando, ki skuša omalovaževati zmage Nemčije in njenih zaveznikov, svoje lastne poraze pa pretvoriti v uspehe. Že leta 1939 nismo predstavljali popolnoma ničesar, kajti že tedaj je Churchill izjavil: »Lahko vam povem veselo vest, da lahko smatramo nevarnost podmornic za dokončno odstranjeno. Uničili smo več podmornic, kakor so jih Nemci imeli.«

Dejstvo, da smo zapodili naše sovražnike z Balkana, da smo zavzeli Grčijo, da smo zasedli Kreto, da so bili odbiti v Severni Afriki, vse to za njih nič ne pomeni Tisti, ki misli, kakor uči propaganda naših sovražnikov misliti, ne bo nikoli razumel zaupanja, ki ga imamo sami v sebe. Jasno je, da postavljajo proti tem dejstvom samo menice za bodočnost. Tako n. pr. pravijo naši sovražniki, da bo druga fronta prišla. Hitler je zatrdil, da s tem ni rečeno, da se Nemčija ne pripravlja na drugo fronto.

Najhujša preizkušnja je že prestana

Nadalje je Hitler izjavil, da je v letu 1942 nemški narod prestal najhujšo preizkušnjo, kakor je hujše ne bi moglo biti. Toda ne samo nemškemu narodu jo je uspelo prestati, temveč je bilo mogoče tudi ustanoviti in pripraviti napadalne divizije, ki so bile določene za pričetek nove ofenzve. Ta ofenziva se ne razvija, kakor so želeli in morda pričakovali naši nasprotniki. Jaz mislim, da smo lahko in moramo biti zadovoljni s samim seboj ako obrnemo pogled nazaj na tri pretekla leta. Mi smo imeli vedno do skrajnosti natančen in jasen cilj, ki je bil včasih zelo drzen, kjer je moral biti drzen, včasih pa preudaren, kjer je moral biti previden in počasen in kjer smo imeli dovolj časa na razpolago. Toda bili smo tudi neustrašni, kjer nas je mogla rešiti samo neustrašnost.

Letošnji vojni uspehi

Za to leto smo si postavili do skrajnosti enostaven problem:

1. Držati za vsako ceno to, kar je bilo treba držati, to je pustiti napadati nasprotnika, kjer nismo imeli namena napredovati, ter vzdržati, čakati in gledati, kdo bo prvi pomeden.

2. Napadati povsod kjer je bil napad potreben. Smoter tega je čisto jasen: uničenje desne roke te mednarodne zarote kapitalizma, plutokracije in boljševizma.

Zastavili smo si nekatere cilje in na kratko bom omenil nekatere, da bo nemški narod razumel, kaj je bilo storjeno v teh nekaj mesecih. Prvi cilj je bila varnost naših obvladujočih postojank ob Črnem morju in dokončno očiščenje Krimskega polotoka. Z dvema bitkama, z bitko pri Kerču in pri Sevastopolju, je bil ta cilj uresničen. Ko smo uredili to zadevo, se nam je zdelo neobhodno potrebno odstraniti izboklino, ki se je stvorila na fronti pri Volhovu. Ta izboklina je bila izravnana in sovražnik je bil uničen ali zajet. Obenem je bilo treba opraviti novo nujno nalogo in sicer priprave za prodor v smeri k Donu.

Med tem se je sovražnik odločil za veliko ofenzivo pri Harkovu ter za prodor te fronte do dosege obrežja Dnjepra, da bi se zrušila vsa naša južna fronta. Gotovo se boste spominjali s kakšnim navdušenjem so naši nasprotniki pričeli te operacije. Zaključile so se s tremi bitkami in s popolnim uničenjem več kot 75 divizij našega ruskega nasprotnika.

Velika poletna ofenziva

V tem trenutku se je pričela naša velika ofenziva. Prvenstveni cilj je bil, odvzeti sovražniku njegova zadnja žitna področja, nato ga odrezati od njegovih zadnjih premogovnih ležišč in tretjič približati se njegovim petrolejskim področjem, jih zavzeti ali izolirati. Končno se je morala ofenziva nadaljevati v svrho odrezanja nasprotnika od njegove zadnje prometne žile, Volge. S temi operacijami smo si postavili za cilj področje med kolenom Dona in Volgo ter mesto Stalingrad in to ne zaradi tega, ker se to mesto imenuje po Stalinu, temveč zaradi tega, ker je to mesto važna strateška točka in ker smo se popolnoma zavedali dejstva, da smo z izključenjem Dnjepra, Dona in Volge kot prometnih žil Rusije ustvarili isto, če ne hujše stanje, ki bi nastalo, če bi Nemčija izgubila Ren, Labo, Odro in Donavo. Po veliki reki Volgi se je v resnici prevažalo v 6 mesecih več kot 30 milijonov ton blaga. To predstavlja enako količino, ki so jo prevozili v enem letu po Renu.

Volga in zveze s to reko so odrezane in to že dolgo časa. Zdaj gre posebej za položaj Stalingrada, ki bo tudi odločen. Na ta način bo zapora ustvarjena in ojačena. Lahko ste prepričani, da nas nihče ne bo mogel od tod pregnati.

Gospodarska organizacija ogromnega ozemlja

Glede drugih ciljev v bodočnosti boste razumeli, da o tem ne bom več govoril, ker gre za cilje, ki jih še zasledujemo. Toda prišla bo ura, ko bo nemški narod zvedel o teh ciljih. Lahko vam pa rečem, da je naloga, ki smo si jo postavili, organiziranje gigantskega prostora, katerega obvladamo.

Hitler je nadaljeval, govoreč o velikem delu, ki je bilo v tem smislu še opravljeno, o tisočih kilometrih železniških prog, ki so bile zgrajene, da se rešijo osnovna vprašanja prometa in zvez, o organizaciji poljedelstva v zaledju fronte in o splošni gospodarski organizaciji nedavno zasedenih dežel. Govoril je nato o velikem moralnem delu, ki je v teku, da se odpravi zadnji ostanek strahu pred boljševizmom, ki ga je toliko let tiranstva zaplodilo v prebivalstvu. Hitler je nato govoril o delavnem in borbenem sodelovanju na raznih področjih, rekoč, da so rezultati tega čudovitega udejstvovanja gigantski. Dočim smo na severu Evrope, na zapadu in na vseh drugih frontah v defenzivi, ustvarjamo s tem najbolj gigantske pogoje za organiziranje Evrope za to vojno.

Neporušno zavezništvo z Italijo

Treba je poudariti z naše strani tudi ojačenje naših zaveznikov in zlasti poglobitev sodelovanja z našo najstarejšo zaveznico Italijo. Ne borimo se skupno samo na eni fronti, temveč naši vojaki se bore že na številnih bojiščih. To dokazuje, da je vse upanje naših sovražnikov, ki so mislili, da bodo lahko razdrli to zavezništvo, popolnoma idiotstvo. Vemo natančno, kakšna bo usoda nemškega in italijanskega naroda, vemo pa tudi, kakšna bi bila usoda Evrope, če bi oni svet zmagal.

Ko sovražniki izjavljajo, da so si zadali nalogo ščititi Evropo pred boljševizmom, lahko samo to odgovorim: Anglija naj pazi, da se bo lahko branila in se ščitila pred boljševizmom. Nemčija, Italija, Španija, Rumunija in nekateri drugi evropski narodi so že uspešno rešili boljševiški problem. Vprašanje, če bo nasprotni svet tudi sposoben rešiti ta problem, bo pojasnjeno šele s to vojno. Kar je važno za zdaj, je to, da nas drugi svet ne more potolči.

Svetovno zavezništvo narodov

Hitler je nato poveličeval zvezo oboroženih sil raznih držav v križarski vojni Evrope ter je podčrtal, da je z vstopom Japonske v vojno bilo doseženo svetovno zavezništvo narodov, ki se bore za čast in moralo in ki so odločeni uničiti najbolj podlo koalicijo, kar jih je svet kdaj videl.

O podmorniški vojni je Hitler ugotovil, da je Nemčija daleko prekosila s svojimi podmornicami vse napore in uspehe, ki so jih dosegli njeni sovražniki. To se bo dogajalo tudi v bodočnosti. Mi ne proizvajamo samo neprestano orožje, je nadaljeval, temveč neprestano tudi novo orožje in stopili smo doslej vedno v akcijo z orožjem, ki je bilo boljše ko sovražnikovo, in tako bo tudi v bodočnosti. Hitler je nato ožigosal grožnje, ki jih je izgovoril Churchill o poostritvi letalske vojne. Omenil je, da je bila Anglija tista, ki je v maju leta 1940 vrgla prve bombe na nemško civilno prebivalstvo. Štiri mesece nato je Nemčija pričela svoje represalije, ki so nasprotnika presenetile.

Sovražnik je zdaj zopet pričel z letalsko vojno. Prišla bo tudi zopet ura, ko bomo odgovorili. Naj oba zločinca te vojne in njih židovski krvniki ne pričenjajo tedaj z jokom, ko bo za Anglijo strašnejše kot prvič. Na seji Reichstaga dne 1. septembra 1939 sem se določno izjavil o dveh stvareh: 1. da potem ko nam je bila ta vojna vsiljena, nas nobena armada in tudi ne čas ne bosta mogla premagati; 2. da, če je židovstvu uspelo izzvati mednarodno svetovno vojno v svrho iztrebljenja arijskih narodov Evrope, telaj bo židovstvo iztrebljeno in ne arijski narodi.

Hitler je nato nadaljeval, rekoč, da je umobolnežu v Beli hiši uspelo pahniti v vojno narod za narodom. Toda protižidovski val je zavladal med narodi in ta val se bo še naprej širil. Druga država za drugo, ki vstopa v to vojno, bo nekega dne izšla iz vojne kot antisemitska država.

Visoka morala zaveznških narodov

Nadalje je Hitler izkazal čast poveljnikom in vojakom, ki so v zadnjih mesecih, hrabro boreč na vseh frontah, dosegli čudovite uspehe, in je rekel, da se nemške oborožene sile z zavezniškimi četami ob strani nikoli ne odpovedo, kakor delajo n. pr. Angleži, borbi tudi na najbolj nevarnih točkah, kajti smatrajo za dolžnost in za čast nositi same vso težo borbe. Veliko tovarištvo je značilno za to vojno. Ustanovitev velikega nemškega rajha je dokument, podpisan s krvjo. Hitler je poveličeval edinstvo, disciplino in visokega duha vsega naroda, ki za svoje žrtve zasluži, da pride zmagovit iz te tako hude preizkušnje. Resnica, ki velja za vse, je ta, da bo tisti izšel zmagovit iz te vojne, ki bo zedinil svoj narod ne samo v eni državi, temveč tudi v socialni skupnosti.

Hitler je še govoril o delu nemškega delavca, ki daje vse energije za veliko skupno stvar, kakor to delajo tudi poljedelci in tudi milijoni nemških žen, ki so pridružile naporom vseh delavcev. Enako pohvalo je Hitler izrekel tudi tistim, ki opravljajo duševno delo, tako da se lahko trdi, da nemški narod ne bo nikoli doživel leta 1918. Edinstvo med vsemi sloji nemškega naroda se bo zopet izkazalo v dejanju, kakor se je od vseh poklicanih izkazalo preteklo zimo.

Nadaljevanje na 2. strani

Novi vdori v Stalingrad

98 sovjetskih tankov uničenih — Hude sovjetske izgube tudi pri Voronežu — 12 ladij potopljenih na severnem Atlantiku — Ogromne sovražnikove pomorske izgube

Iz Hitlerjevega glavnega stana, 1. okt. s. Nemško vrhovno poveljništvo je objavilo danes naslednje poročilo:

Na kavkaškem področju se nadaljujejo ogorčene borbe za močno utrjene višinske postojanke.

V Stalingradu so nemške in zavezniške čete v silnih napadih zabile nove kline v severni mestni del. Razbremenilni napadi močnih sovražnikovih oddelkov, podprti z letalskimi in oklopnimi silami, so se razbili s hudimi krvavimi izgubami v naših protinapadih, pri čemer je bilo uničenih tudi 98 tankov, po večini angleškega in ameriškega izvora. V teh borbah se je znova z nenavadno hrabrostjo odlikoval tankovski zbor, ki je od meseca avgusta dalje operiral ob spodnjem toku Volge, vzdrževal zveze proti Stalingradu zapadno od Volge in tako ustvaril tudi glavne pogoje za napad na Stalingrad sam. V več tednov trajajočih in najhujših obrambnih borbah je ta edinica držala vse važne napadalne postojanke in odbijala mnogo močnejše sovražnikove sile.

Železniške naprave v zaledju, ob spodnjem toku in izlivu reke Volge, kakor tudi na področju Moskve je letalstvo ponoči in podnevi napadalo z bombami.

Severnozapadno od Voroneža je izgubil sovražnik pri brezuspešnih napadih na področju ene same divizije 25 tankov.

Lastne napadalne akcije pri Rževu so kljub močnemu sovražnikovemu odporu onemogočile, da so bile postojanke krajevno zboljšane.

Sovražnikova zbiranja je razbijalo topništvo in tudi letalstvo v tem predelu tako uspešno, da sploh ni moglo priti do nameravanega napada.

Na gozdnatem in težko prehodnem področju za srednjim odsekom fronte so nemške in madžarske čete obkolile in uničile močne tolpe. Ob majhnih naših izgubah je izgubil sovražnik 1026 padlih, 1218 ujetnikov in večjo množino težkega in lahkega orožja.

V severnem odseku fronte je bila skupina sovražnikovih sil obkoljena in je bil zavrnjen tudi protinapad za njeno osvoboditev.

V Egiptu so čete nemške in italijanske oklopne armade z učinkovitim ognjem odbile angleški napad, ki je bil v pripravi, sestrelile pri tem večje število tankov in privedle okrog 200 ujetnikov.

V Sueškem zalivu so vojna letala hudo poškodovala večjo trgovsko ladjo.

Pri dnevnih napadih posameznih angleških bombnikov na obalo ob Rokavskem prelivu in pri nočnih motilnih poletih nad področjem Severnega morja so bila sestreljena štiri sovražna letala.

Nemška bojna letala so bombardirala podnevi železniške naprave, obrate oborožitvene industrije in vojaške cilje na več krajih južne in jugovzhodne Anglije.

Pred izlivom Orinoka na morju, pred Novo Fundlandijo in na srednjem Severnem Atlantiku so nemške podmornice potopile 12 trgovskih ladij s 54.000 br. reg. tonami. S temi izgubljenimi ladjami so podmornice v mesecu septembru potopile skupno 126 ladij s 769.200 br. reg. tonami in s tem prekoračile v maju letošnjega leta doseženi največji uspeh te vrste v enem mesecu. Nadaljnjih 14 trgovskih ladij je bilo poškodovanih z zadetki torpedov.

V borbi proti sovražni vojni mornarici so nadvodne in podvodne oborožene sile potopile 6 rušilcev, 2 pomožni križarki in 3 brze čolne, 3 rušilci, mnogi brzi čolni pa so bili poškodovani. En brzi čoln je bil zajet.

V isti dobi je nemško letalstvo potopilo 35 trgovskih ladij s skupno 242.500 br. reg. tonami in poškodovalo nadaljnjih 8 trgovskih ladij. Izmed sovražnikovih mornariških plovnih objektov je letalstvo potopilo 1 križarko, 5 rušilcev, več stražnih ladij, 1 stražni čoln in večje število motornih torpednih čolnov, kakor tudi plovil vsake vrste za izkrcavanje. S tem je angleško-ameriška plovba v teku meseca septembra samo zaradi nemških bojnih akcij izgubila 161 ladij s skupno 1,011.700 br. reg. tonami, nadaljnjih njenih 22 trgovskih ladij pa je bilo poškodovanih.

Stotnik Maseille, ki je bil odlikovan z najvišjim nemškim odlikovanjem za hrabrost, je neporažen od sovražnika padel kot letalec na vzhodno-afriškem bojišču. Brezprimerna odločnost tega mladega častnika je bila glavna vrlina, zaradi katere je v letalskih bojih obvladal 158 angleških nasprotnikov. Nemška oborožena sila žaluje za res junaškim borcem.

Junaške borbe italijanske vojske

Rim, 1. okt. s. Tukajšnji vojaški krogi z velikim priznanjem govore o zmagovitih operacijah italijanskega ekspedicijskega zbora v Rusiji, ki je ponovno dokazal junaštvo in neukročeno bojevitost italijanskih vojakov. Ob njih pogumu in žilavosti so se zlomili divji napadi sovjetskih sil na fronti ob Donu ter pogosti poskusi prebroditi važne reke. Izgube, ki so jih vrle italijanske čete prizadele sovjetski vojski v teh akcijah, so posebno hude.

Hitlerjev dar Francozom

Vichy, 1. okt. d. Z uradnega mesta javljajo, da je Hitler podaril Francozom dva topova, ki jih je Napoleon izgubil l. 1812 pri svojem pohodu v Rusijo. Topova so našli v Smolensku in jih je Hitler poklonil Francozom v priznanje za pogumno ponašanje francoske prostovoljske legije v borbah na vzhodnem bojišču.

Ali ste že odposlali naročilnico za DK?

Nadaljevanje s 1. strani

Gotova zmaga mladih in zdravih narodov

Hitler je takole zaključil: Naši nasprotniki lahko nadaljujejo to vojno, dokler bodo mogli. Z naše strani bomo vse storili, da jih potolčemo, vsekakor pa je nemogoče, da bi naši sovražniki mogli nas potolči. Narodno socialistična Nemčija in z njo zvezane države bodo izšle iz te vojne kot mladi narodi, kot zdravi narodi in kot ljudske države v slavni zmagi.

Govor, ki je bil večkrat prekinjen z velikim odobravanjem je povzročil ob koncu dolge ovacije ogromne skupščine v dvorani. Ministri, hierarhi in zborovalci so v zboru zapeli na glas »Deutschland über alles« in narodno socialistično himno ter so dolgo vzklikali neizbežni zmagi. Ob zopetnih mogočnih manifestacijah je Hitler odšel iz dvorane.

Odmevi v tisku

Berlin, 1. okt. s. Nemški tisk objavlja z velikimi naslovi deloma v celoti, deloma v izvlečku veliki Hitlerjev govor v Sportni palači, komentirajoč najbolj izrazite odstavke. Listi v Berlinu soglasno podčrtavajo predvsem važen stavek: Držimo v pesti vse pogoje za končno zmago. Listi pišejo, da vsebuje ta stavek vsa načela, ki jih je vodja Nemčije obrazložil ob pričetku četrtega leta vojne po vrsti neprekinjenih velikanskih vojaških in političnih uspehov.

»Völkischer Beobachter«, »Börsenzeitung«, »Deutsche Allgemeine Zeitung« in »Zwölfuhrblatt« podčrtavajo v svojih komentarjih važnost Hitlerjevih izjav glede izkoriščanja ogromnega zasedenega ozemlja na vzhodu, kjer tisoči Nemcev, pripadajočih vsem organizacijam Nemčije, zaposlenih dostikrat v neposrednem zaledju že danes ustvarjajo pogoje za zagotovitev vsej Evropi njenega jutrišnjega gospodarstva. Poseben poudarek dajejo listi izrazom občudovanja in simpatije, ki jo je Hitler izrazil do Italije, prijateljice in zaveznice in do njenih vojakov, ki se hrabro bore na vseh frontah v tej velikanski vojni ob strani svojih nemških tovarišev.

Bern, 1. okt. s. Vsi listi objavljajo danes z velikim poudarkom vsebino Hitlerjevega govora. Pri tem pripominjajo, da Führer v resnici predstavlja tesno zvezo med vojujočo se vojsko in med delovnim ljudstvom. Listi objavljajo obenem s posebnim poudarkom tople besede priznanja, ki ga je Hitler posvetil zavezniški Italiji. Nekateri listi tudi pristavljajo, da je nemški kancelar na ta način naglasil neomajno prijateljstvo, ki vlada med Nemčijo in Italijo. V tem prijateljskem duhu sta obe državi odločeni dovesti vojno do zmagovitega konca.

Vojna na Kitajskem

Tokio, 30. sept. s. V očiščevalnih operacijah japonskih sil proti komunističnim četam v bližini Rumene reke, je bilo zajetih od prvih dni septembra do 28. septembra 1780 sovražnikov. Zajetega je bilo tudi mnogo vojnega materijala.

Japonska sodba o Willkiejevih obiskih

Tokio, 1. okt. d. Na včerajšnji tiskovni konferenci v Tokiju je bil v ospredju zanimanja obisk posebnega Rooseveltovega odposlanca Wendla Willkieja v raznih zavezniških deželah Srednjega in Daljnega vzhoda. Službeni zastopnik japonskega informacijskega urada Hori je na razna vprašanja predstavnikov tiska izjavil, da obstoja Willkiejeva naloga nedvomno samo v proučevanju položaja ter v prigovarjanju vladam prizadetih dežel za nadaljnje vztrajanje v vojnih naporih v korist Zedinjenih držav. Jasno je, je pripomnil japonski službeni vladni zastopnik, da Willkie ni bil pooblaščen sprejeti v korist sovjetske vlade kake konkretne obveznosti, zaradi česar si v danih okoliščinah ni težko predstavljati, v kakšni smeri se bodo razvijali njegovi razgovori v Čungkingu, odkoder napovedujejo zavezniški viri nekakšne »važne konference« s Čangkajškom. Gotovo je, da bo Willkie predstavnikom čungkinškega tiska kakor običajno zopet zagotavljal nadaljnje ameriške simpatije do čungkinške Kitajske, za primer pa, če bi čungkinška vlada postavila kake konkretne predloge o nadaljnji ameriški podpori, bo najbrže izjavil, da se to tiče samega predsednika Roosevelta in njegovih vojaških svetovalcev, ne pa njega. Naštevši nove Rooseveltove poslanice bo Willkie zapustil v Čungkingu samo novo nezadovoljnost in nerazpoloženje Čungkinga napram svojim anglosaškim zaveznikom. Vladni zastopnik je na koncu še pripomnil, da bo po še nepotrjenih informacijah Willkie odpotoval nazaj v Zedinjene države preko Aljaske.

Pomanjkanje jekla v Ameriki

Buenos Aires, 29. sept. s. Revija »Time« piše, da pomanjkanje jekla v Zedinjenih državah znatno zakasnjuje izvedbo programa za gradnjo ladij. Številne ladjedelnice so morale zmanjšati svoje delovanje. Pomanjkanje jekla je pripisati predvsem pomanjkanju starega železa. Zaradi tega je Washington zahteval zbiranje starega železa. Nato so pričeli podirati nebotičnike, da bi iz njih dobili jeklo in svinčene cevi, zdaj pa bi radi porušili še kioske za letake v New Yorku. Vnema uradov za vojno proizvodnjo je tako velika, da zahtevajo izročitev bronastih in železnih spomenikov ter križe in ograje pokopališč. Posebno vnemo kažejo v tem pogledu Židje. Tudi tradicionalne železne palice v newyorških barih morajo biti odstranjene.

Štedenje z elektriko v Švici

Bern, 1. okt. d. Zaradi vedno obsežnejšega pomanjkanja premoga so švicarska oblastva odredila nadaljnje ukrepe za štednjo z električno energijo. Od 5. oktobra dalje se bo poulična razsvetljava v švicarskih mestih zmanjšala za 50%. Reklamna razsvetljava trgovinskih in industrijskih obratov bo v bodoče omejena do 20. ure zvečer. V razglasu o omejitvah trošenja električne energije pozivajo švicarske oblasti javnost, da tudi prostovoljno čim bolj štedi z električno energijo in se v električnem gretju vode omeji enkrat na teden.

Obnovite naročnino!

Zaupniki šolske zveze pri Visokem Komisarju

Ljubljana 1. oktobra

Včeraj popoldne je Visoki Komisar v vladni palači ob navzočnosti strokovnjaka prof. Spangara sprejel predsednika in zaupnike šolske zveze Ljubljanske pokrajine Navzoči so bili predsednik prof. Rihard Zupančič, zaupnik vseučiliških profesorjev dr. Hinko Steska, zaupnik asistentov in lektorjev dr. Oskar Reya zaupnik knjižnic dr. Ivan Šlebinger, zaupnik za srednje šole dr. Fran Grafenauer, zaupnik za meščanske šole prof. Franc Bajd ter zaupnik za osnovne šole ravnatelj Leopold Paljk.

Po nekoliko besedah strokovnjaka je predsednik prof Zupančič naslovil udan pozdrav Visokemu Komisarju v imenu vseh nastavnikov raznih vrst šol naše pokrajine. Prof. Zupančič je najprej zahvalil fašistične vlado za vse ukrepe v korist slovenske šole ter je zagotavljal trdno voljo učnega osobja za sodelovanje naglašajoč, da so temu posvečeni vsi napori uprave nove zveze.

Visoki Komisar je vrnil pozdrav ter pripominjal koliko je že fašistična vlada storila za šolo in za slovenske kulturne zavode, naglašujoč, da mora učno osobje čutiti polno odgvornost za nalogo, ki mu je poverjena v sedanjem trenutku, kajti od njegovega dela zavisi delno bodočnost slovenskega ljudstva.

Ekscelenca Grazioli je omenjal, da se mora sodelovanje prevsem pokazati z dejanji in zagotavljajoč svojo pomoč tistim, ki so se vedli in se vedejo s popolno lojalnostjo, je dodal, da bo na najtrši način udarjen vsak, kdor misli ne nadaljevati na potu najlojalnejšega sodelovanja s fašistično Italijo. Nato je podal nekoliko navodil glede delovanja ter glede nalog, poverjenih zvezi.

Veriga komunističnih zločinov

Danes priobčujemo nekaj nadaljnjih primerov trockističnega krvološtva nad našim ljudstvom, kakor oni dosedanji, vpijejo tudi novi primeri do neba in grozno obtožujejo brezvestno vodstvo, sestoječe iz pokvarjenih učencev kominterne, ki bi se radi vsilili ljudstvu za voditelje, prinesli pa so mu le nepopisno in nepopravljivo gorje.

Današnji spisek črnih dejanj našteva naslednje zločine s spodnjega dela naše Dolenjske:

Dne 13. julija so štirje uporniki odvedli **Alojzija Šetino**, občinskega tajnika iz Št. Jerneja. Zajeli so ga blizu Mokrega polja, ga odvedli v svoje taborišče, kjer so ga pretepali do krvi ter ga naposled živega zakopali. Spričo te grozote podivjanih komunistov poštenega človeka obhaja mrzla zona in skrajno ogorčenje.

V Rosalnicah so dne 27. julija t. l. trije oboroženi partizani brez usmiljenja ubili **Marijo Lončarič** in njeno hčer **Ano**, ranili pa drugo hčer Terezijo. Vse tri ženske so razbojniki zajeli pri koristnem in miroljubnem delu žetve.

Med prebivalstvom Dolenjske precej na široko znani poglavar uporniškega krdela Vasja Dražan, bivši poveljnik 12. bataljona »dolenjskega odreda«, je dal ustreliti **štiri partizane**, ki niso bili dovolj trdni verniki trockistične zablode. Isti krvolok ima na vesti **nadaljnih 19 oseb, med temi 2 otroka po 9 in 10 let, dve ženski in nekega 70-letnega starca.** Dražan je tedaj moril brez ozira na levo in desno: svoje sobojevnike, ženske, starce in celo otroke.

V Višnji gori so uporniki **Francu Zupančiču** prerezali žile v zapestju in ga nato umorili.

V »polževski republiki« je kot komunistični rabelj nad nedolžnimi posloval neki 20-letni Venceslav Vinko iz Oselice pri Muljavi. Brezvestnež se je sam bahal, da je **umoril že kakih 80 oseb.** Kot znak svojega rabeljskega posla je nosil rdeč ovratnik in posebno pentljo preko rame. V bližini Polževega in Krške vasi so kmetje našteli kakih 40 grobov, v katerih so pokopane žrtve tega mladega zločinca. Izmed kmetov na Polževem so bili ubiti: orožnik Jože Markotov, upokojenec Kazelj iz Stične, sestri Bučarjevi iz Gorenje vasi, dalje šolska Ana in neki Potokar iz Žalne, Zupančič iz Stranske vasi, Ivan Jerač iz Gatine in Žogar iz Luč.

Neki Starič je dal **ubiti svojo ženo, nekega moškega iz Mlačevega,** očeta sedmero otrok, **Angelo Mlakar** z Mrzlega polja in nekega moškega iz Ljubljane, ki je prodajal jajca.

To je nekoliko krvavih dejstev, zopet iz razmeroma majhnega okoliša, pri čemer je treba pomniti, da je še mnogo umorov neodkritih in neraziskanih, tako da je število žrtev še večje, kakor je znano že doslej. Poštena javnost si lahko iz teh primerov podivjanosti ustvari pravo sliko o trockističnih »prijateljih delovnega ljudstva«. Prepričani smo, da se bo vsakdo z gnusom odvrnil od teh zločincev in odpiral oči še zadnjim zaslepljenim simpatizerjem.

Položaj Stalingrada je tudi po angleškem mnenju skrajno obupen

Stockholm, 1. okt. d. V svojih poročilih o borbah za Stalingrad so vojaški komentatorji londonskega časopisja soglasnega mnenja, da položaj tega najvažnejšega sovjetskega mesta na Volgi še nikoli ni bil resnejši, kakor je postal zadnje dni. Vojni poročevalci britanskih listov javljajo, da se »trdnjava na Volgi trese od groma neštevilnih granat, bomb in min, ki brez prestanka treskajo na mesto«. Položaj braniteljev Stalingrada je postal še bolj nevzdržen, odkar so po 40 dneh obstreljevanja nemške sile še bolj koncentrirale svoj ogenj, ki poslej brez slehernega odmora pavze podnevi in ponoči dežuje na mesto. Nemško letalstvo je neprestano v zraku in obsipa sovjetska obrambna gnezda s točo bomb, ki nikoli ne preneha Zrak je uprav neprodiren od ognja in ima. Svoje postojanke v središču mesta Stalingrada so, kakor priznavajo dopisniki britanskih listov nemške čete še bolj razširile in utrdile. Posamezni klini, ki so bili zabiti v sovjetski obrambni sistem v posameznih mestnih delih, so se poglobili in razširili ter postopno razdelili mesto v več delov, ki so docela izolirani in ločeni drug od drugega in ki sami nimajo možnosti za kako daljšo obrambo. Jugozapadno od Stalingrada so se morale sovjetske čete umakniti pred nemškim pritiskom na nove postojanke in kakor pripominjajo poročevalci londonskih listov, so se po prodoru na jugozapadu nemške čete nato v ogorčenih borbah prebile dalje tudi v severnozapadnih delih.

Stockholm, 1. okt. d. Obe trenutno najbolj boleči točki zavezniške strategije, namreč Stalingrad in druga fronta na zapadu, tvorita še zmerom glavni predmet, o katerem razpravlja britansko časopisje. Bolj ko se ruši obramba Stalingrada, bolj dvigajo razni britanski komentatorji klic po drugi fronti na zapadu.

Nekateri listi, v prvi vrsti konservativni, med njimi »Daily Telegraph«, »Daily Mail« in »Times«, si še zmerom prizadevajo z izbranimi tolažilnimi besedami pomiriti razburjenje britanske javnosti, ki je vzplamtelo spričo izjav Rooseveltovega odposlanca Wendlla Willkieja o skrajno obupnem položaju Sovjetske zveze. Nekateri komentatorji, njim na čelu sotrudnik »Daily Sketcha« »Aleksander Werth, si prizadevajo izpodbijati tudi mnenja velikega števila britanskih vojaških ekspertov v Londonu, ki so mnenja, da o kaki rešitvi Stalingrada sploh ni več mogoče misliti in da bodo v Moskvi mogli govoriti o uspehu, ako se jim bo samo posrečilo nemške sile še eno zimo zadržati na vzhodnem bojišču in ako jim bo uspelo pri Saratovu morebiti zopet organizirati zasilno obrambno črto. Werth ugotavlja, da izguba Stalingrada ne more ostati brez posledic tudi za razvoj operacij na kavkaškem bojišču.

V Londonu prevladuje tudi mnenje, da mora imeti splošno nezadovoljstvo v Angliji zaradi brezbrižnosti britanske vlade napram obupnim klicem iz Moskve za pomoč gotov vpliv tudi na potek zasedanja britanskega parlamenta. »Manchester Guardian« prihaja v svojem političnem, pregledu do zaključka, da je »ugled britanske vlade« v zadnjih 6 tednih znatno padel v očeh britanske javnosti, ker ne daje Sovjetski zvezi zaželene pomoči. Tukajšnji list »Dagens Nyheter« javlja iz Londona, da ni verjetno, da bi Churchill v parlamentu vedel povedati kaj novega o britanski pomoči sovjetski vojski in da najbrže tudi ne bo dovoljena nikaka debata o vprašanju druge fronte. Drugi švedski list »Social Demokraten« pa opozarja, da utegne postati debata britanskega parlamenta ostra tudi zaradi nekaterih drugih »vročih problemov«, med drugim zaradi indijskega vprašanja in nereda v oskrbi s premogom. Na drugi strani opozarja dopisnik nemške polslužbene agencije v Stockholmu na pisanje lista »Svenska Dagbladet«, ki navaja neki »Timesov« članek o drugi fronti s pripombo, da je po svoji vsebini po vsej priliki inspiriran in naj bi predstavljal nekakšen odgovor britanske vlade na pritožbe iz Moskve. V tem članku »Times« kategorično izjavlja, da Nemčije Sovjetska zveza sama ne more poraziti in da je prav tako ni mogoče poraziti z letalskimi silami, marveč samo s »skupnimi napori sovjetskih sil z ameriškimi in britanskimi kopnimi silami«. Na koncu vsebuje »Timesov« članek še prav nejasno namigavanje, češ, da se utegne nova ofenziva pojaviti hkrati na več krajih in na način, ki bi bil docela različen od onega, kar si ljudje danes predstavljajo Za poraz Nemčije bi bilo celo po »Timesovem« mnenju potrebnih ne samo ena ali dve, temveč več front. Kako nameravajo zavezniki »več front organizirati«, ko navzlic obupnim klicem iz Moskve niso v stanju postaviti niti druge fronte, na to naravno tudi »Times« ne ve odgovora.

Vojna na morju

Buenos Aires, 1. okt. s. Poročilo ameriškega mornariškega ministrstva javlja, da se je 28. avgusta neko japonsko torpedno letalo s svojim tovorom bomb vrglo na ameriško ladjo »George Elliot«, bivšo »City of Los Angeles«, natovorjeno s četami. Vnetljivi plini so povzročili na krovu požar, ki ga ni bilo mogoče pogasiti. Plameni so uničili ladjo. Bilo je mnogo žrtev. Ministrstvo poroča nadalje, da je sovražnik potopil pred Guadalyanarjem pomožno ameriško transportno ladjo majhne tonaže »Gregory«

Lizbona, 1. okt. d. Iz mesta Georgetown v britanski Guyani javljajo, da se je tamkaj izkrcalo 54 preživelih članov posadke nekega nadaljnjega zavezniškega parnika, ki je bil od podmornice osi torpediran in potopljen na Karaibskem morju Preživeli mornarji pripovedujejo, da je bilo v bližini, kjer je bila ladja torpedirana, potopljenih že več angleških in ameriških parnikov.

Razblinjen ameriški optimizem

Lizbona, 30. sept. s. Ameriška revija »Time«, piše, da je atlantska karta že zastarela. Pokazala je, da ni dosegla nobenega učinka. Ostala je kos papirja in ni prodrla v srca zavezniških narodov in prižgala v njih tisti ogenj navdušenja, kakor ga je nameravala prižgati s svojimi visokodonečimi izjavami, pač pa je povzročila na svetu požare, ki koristijo sedaj osi. Zakaj ni dosegla zaželenega uspeha, ni težko odgovoriti. Izjavi atlantske karte niso sledila oborožena dejanja s strani zaveznikov, temveč besede upanja, ki naj se šele uresničijo. Karkoli sta začrtala Roosevelt in Churchill, preden sta se ločila po svojem sestanku, gotovo je, da nista mogla videti v naprej, da se bo vojno prevrgla tako neugodno za njuni državi. V njunih računih gotovo niso bili upoštevani Pearl Harbour, padec Singapura in Nizozemske Indije, podmorniške blokade ameriške obale in Atlantika ter tudi ne japonske zasedbe Aleutov. Po vseh teh porazih je treba reči o atlantski karti, da predstavlja velik polom. Rožnati optimizem in čudovite sanje v tej izjavi so se razblinile v nič.

Ponesrečeno ameriško vojaško letalo

Buenos Aires, 29. sept. s. Iz San Dominga poročajo, da je treščilo na tla neko ameriško vojaško letalo. Nobenemu članu posadke se ni posrečilo rešiti,

Indijski upor v polnem razvoju

Banokok, 30. sept. s. Proces dozorevanja indijske krize se v redu razvija, kljub vedno strožjim ukrepom oblasti Položaj je vedno hujši, toda Angleži ne spremene svojih načrtov. Aretacija Gandhija in njegovih glavnih sodelavcev naj bi po mnenju londonske vlade desorientirala gibanje. Toda Gandhi je pred odhodom v ječo rekel: »Če me aretirajo, bodo storili dobro, kajti indijski narod bo dokazal, da lahko sam nadaljuje borbo, da je torej zrel za neodvisnost.«

Tako se je tudi zgodilo. Aretirane voditelje so nadomestili člani tajnega odbora in upor, ki ga podžigajo nasilnosti Angležev, je v polnem razvoju. Tajnega odbora ni mogoče izslediti. Je pa razpreden po vsej deželi. Radio svobodne Indije je njegov glasnik. Navdušenje za borbo proti zatiralcem narašča vsak dan ter navdušuje na svojem nezadržanem pohodu tudi najbolj bojazljive. To gibanje izraža hotenje vsega naroda, ki hoče svobodo in neodvisnost. Angleži odgovarjajo s puškami svojih vojakov, s smrtnimi obsodbami, izgnanstvi in kolektivnimi globami, ki ustvarjajo nove konflikte, kajti prebivalstvo je sklenilo, da jih ne bo plačalo.

Tudi včeraj je nastal v neki vasi v okolici Karacia krvav spopad med uporniki in oddelkom čet, ki je spremljal nekaj angleških uradnikov, ki jim je poverjeno izterjevanje glob. Po uporabi orožja se je oddelek vojakov moral umakniti. Dva Indijca sta bila ubita, 10 pa ranjenih. Eden izmed uradnikov je ostal v rokah obupane množice, ki je uradnika skoraj slekla in ga poslala na pol golega nazaj v Karaci.

Aretacija nekega starega Indijca je povzročila hude nerede v Madrasu. Množica je v naskoku zavzela policijsko stražnico in jo zažgala. Demonstracije in spopadi so bili tudi v Kalkuti, Bombaju in New Delhiju, kjer je neka ženska ustavila predsednika sodišča in ga oklofutala. Množica je napadla agente, ki so skušali žensko aretirati.

Rim, 30. sept. s. Državni svet podkralja Indije je odbil s 23 proti 9 glasovi resolucijo za omiljenje omejitev tiska Obenem s to izredno liberalno in demokratično odločitvijo prihaja vest, da je nekaj ameriških novinarjev z letalom odpotovalo v Čungking, odkoder bodo pošiljali svojim listom nespremenjene in izkrivljene vesti o Indiji.

Gospodarstvo

Revizija cen v pogodbah za oddajo del

Smatrajoč za umestno, izdati navodila za revizijo cen pri pogodbah za oddajo javnih del, je Visoki komisar za Ljubljansko pokrajino glede na razpis ministrstva za gradbe bivše kraljevine Jugoslavije z dne 16. aprila 1940 izdal naslednja navodila, ki so objavljena v »Službenem listu« 30. septembra in so s tem dnem stopila v veljavo:

V pogodbe za oddajo javnih del, za katere veljajo z razpisom od 16. aprila 1940 odobreni splošni pogoji za javna dela in za dobave, ki bi se sklenile za dela, trajajoča več kakor 6 mesecev in pri katerih bi mogle kolebati cene, se lahko vnese določilo, s katerim si gradbeni gospodar pridržuje pravico revidirati in spremeniti cene, če bi spoznal, da so se te spremenile za več kakor 10% pri celotnem delu. Povišanje cen ne velja za tisto količino dela, ki bi ga bilo podjetje po mnenju gradbenega gospodarja moglo opraviti, ni ga pa izvršilo v razmerju s časom, ki je potekel od časa oddaje. Tudi povišanje ne velja za material, ki je bil že popreje dobavljen na gradilišče.

Kadar se v tem smislu odredi revizija cen, ker je nastala po celotnem opravljenem delu razlika za več kakor 10% ima revizija veljavnost samo za tisti del razlike, ki presega ta odstotek. Za novi znesek, dobljen iz revizije, velja pogodbeni popust. Revizija je dopustna tudi med izvajanjem dela s pridržkom izravnave po dokončanju dela.

Zoper odločbo, s katero se revizija deloma dovoljuje ali odklanja, je dopustna pritožba na Visoki komisariat v nepodaljšljivem roku 30 dni od priobčitve sklepa glede revizije cen. O pritožbi je pristojna oddati mnenje posebna komisija, ki jo tvorijo: funkcionar Visokega komisariata s položaja podprefekta (predsednik), inspektor tehnične službe Visokega komisariata, korporacijski inspektor Visokega komisariata, ravnatelj računovodstva Visokega komisariata, en predstavnik Pokrajinske zveze delodajalcev, en predstavnik sindikata gradbenih podjetnikov ali obrtniške skupnosti, ki ji pripada pritožnik, en predstavnik službe za vodstvo oddajanja del in en predstavnik ustanov, ki morda prispevajo k financiranju dela. Stroške za poslovanje komisije nosijo pritožniki, ki morajo v ta namen vplačati znesek, kakor ga določi predsednik komisije v razmerju s celotnim zahtevanim povračilom. Izplačila se odrejajo z nakazili, ki jih vidira Visoki komisar. O pritožbi odloči po dobljenem mnenju komisije neprizivno Visoki komisar.

Mimo revizije na gornji način in v gornjih mejah velja, da je prevzemnik dela sprejel cene za dela po izmerah in cene ter plačilo po kosu, znižane za licitacijski popust, povsem po pogojih pogodbe, izvršilnih normah ter splošnih in specialnih pogojih ter mora prevzemnik izjaviti v ponudbi, da se po svojem, na lastni riziko napravljenem proračunu, s cenami strinja in so zato stalne, nesprejemljive in neodvisne od kakršnekoli okolnosti.

S to naredbo se razveljavljajo vse njej nasprotujoče ali z njo nezdružljive določbe.

Prevzem poslov občinskega urada za tujski promet

Visoki komisar za Ljubljansko pokrajino je glede na svojo naredbo o ustanovitvi Pokrajinskega poverjeništva za tujski promet z dne 2. maja 1942-XX in glede na pravilnik za izvrševanje proračuna mestne občine ljubljanske izdal naslednjo naredbo, ki je objavljena v »Službenem listu« z dne 30. septembra in je s tem dnem stopila v veljavo.

Zaradi likvidacije v smislu naredbe o ustanovitvi Pokrajinskega poverjeništva za tujski promet prevzame to poverjeništvo vse posle občinskega urada za tujski promet mesta Ljubljane in njegove organe. Takse za bivanje v mestu Ljubljani se morajo pošiljati do vsakega 2. in 17. v mesecu Hranilnici Ljubljanske pokrajine na račun Pokrajinskega poverjeništva za tujski promet.

Kolikor gre za občinske tujskoprometne urade v ostali pokrajini, se pooblašča upravni komisar Pokrajinskega poverjeništva za tujski promet, da poskrbi z lastnimi odredbami v teku likvidacijskega postopka za prevzem njihovih poslov in za pobiranje ustreznih taks za bivanje.

V veljavi ostanejo določbe čl. 37 pravilnika za izvrševanje ljubljanskega proračuna za leto 1942 o pobiranju takse od prenočišč, kolikor se nanašajo na prvih 12 paragrafov občinskega pravilnika o pobiranju takse od prenočišč. Kršitelji določb občinskega pravilnika o pobiranju takse od prenočišč in določb, ki bi jih izdal po tej naredbi upravni komisar Pokrajinskega poverjeništva za tujski promet, se kaznujejo upravno po postopku iz naredbe z dne 26. januarja 1942-XX v denarju do 500 lir. S to naredbo se razveljavljajo vse nasprotne ali z njo nezdružljive določbe.

Gospodarske vesti

= **Iz trgovinskega registra.** Pri tvrdki »Dunav«, zavarovalni delniški družbi v Zagrebu, podružnici za Slovenijo v Ljubljani, je vpisano, da je ljubljansko podružnico z listnicami in kritji, ki so v Ljubljanski pokrajini, prevzelo glavno zastopstvo delniške družbe »Danubio« za Italijo. Zaradi tega se spremeni naziv podružnice v »Danubio-Concordia, S. A. di Assicurazioni Generali, Succursale di Lubiana, ali slovensko Dunav-Concordia, splošna zavarovalna d. d. podružnica Ljubljana. Izbrisan je prokurist Henrik Kenda, vpisan pa nadaljnji prokurist Josip Karis.

= **Nova industrijska podjetja na Hrvatskem.** Zagrebški gospodarski dnevnik »Gospodarstvo« je objavil nekaj zanimivih podatkov o ustanovitvi novih industrijskih podjetij na Hrvatskem od aprila lanskega leta. Od ustanovitve Nezavisne Države Hrvatske do 31. julija t. l. je bilo na Hrvatskem ustanovljenih 47 novih industrijskih podjetij; od tega 15 podjetij živilske industrije, 12 podjetij tekstilne industrije, 5 rudarskih podjetij, 4 podjetja kemične industrije, 3 podjetja gradbene stroke, 3 podjetja kovinske stroke itd Dobra polovica novih podjetij je bila ustanovljena s sodelovanjem inozemskega kapitala, po večini italijanskega in nemškega. Od največjih ustanovljenih podjetij je omeniti delniško družbo »Sladorana« z glavnico 50 milijonov kun, »Kemično tvornico« d. d. z glavnico 50 milijonov kun in »Hrvatski aluminij« z glavnico 20 milijonov kun.

= **K uveljavljenju nove carinske tarife v Poljski generalni guberniji.** Dne 17. avgusta t. l. je bila, kakor smo že poročali, v Poljski generalni guberniji uveljavljena nova carinska tarifa, ki se v splošnih določbah naslanja na nemško carinsko pravo. Na vprašanje, zakaj se vzdržuje carinska meja med Nemčijo in generalno gubernijo, ugotavlja »Südost Echo«, da je taka carinska meja potrebna zaradi višjih mezd, ki se plačujejo v Nemčiji sami in ker je potrebno, da se v generalni guberniji vzdržujejo nizke cene. Namen Nemčije je, da se pri razmeroma nižjem razvoju cen in mezd ter nižjih življenjskih stroških razvijejo v generalni guberniji srednja industrijska podjetja, ki naj omogočijo zaposlitev presežka poljskega kmetijskega prebivalstva. Na drugi strani pa naj se s tem privabijo cenene poljske delovne moči za zaposlitev v Nemčiji. Carinska tarifa je seveda prilagodena nemškim potrebam in so nove carine bistveno manjše, kakor so bile prejšnje poljske carine.

= **Delovna dolžnost v Franciji.** Francoska vlada je izdala v začetku septembra zakon, s katerim se lahko prisilno zaposlijo sposobni moški od 18 do 50 let in neporočene žene od 18 do 35 let, če to smatra vlada za potrebo v nacionalnem interesu. K temu zakonu je sedaj izšla naredba, s katero se izvajanje zakona zaenkrat odredi za vse moške Francoze, ki nimajo nobene redne zaposlitve, ali če znaša njihova zaposlitev le 30 ur na teden. Vsi ti moški se morajo v dveh dneh prijaviti pri županstvih. Tudi oni moški, ki zapuste službo, se morajo v 24 urah javiti. Izvzeti so visokošolci in pogodbeno nastavljeni vajenci. S posebnim odlokom je bila izdana prepoved odpuščanja iz službe brez odobrenja inspektorata za delo za celo vrsto industrijskih strok. Tudi najemanja novih delavcev in nameščencev je brez takega odobrenja nedopustno. Končno ne smejo delavci v industriji odpovedati službe brez odobrenja inspektorata za delo.

Franc in Mara Kocjančič †

V Beogradu sta nedavno umrla upokojeni višji železniški uradnik in bivši prokurist tovarne za lepenko v Breznem nad Mariborom Franc Kocjančič in njegova soproga roj. Perhavec. 14 sept. je umrla Mara 6 dni nato pa njen soprog Franc. Starejši sin inž. Boris, ki je zaposlen v neki tovarni izven Beograda, je prišel zaradi zakasnelega dovoljenja za prihod v Beograd namesto na pogreb matere — na pogreb očeta.

V beograjski slovenski koloniji je izzvala tragična smrt Franca in Mare Kocjančič veliko sočustvovanje, saj sta bila oba znana po svojem dobrem značaju, po svoji poštenosti, dobrosrčnosti. Pokoj. je bil doma iz Gradiscutte pri Gorizii, nato pa je bil dolgo vrsto let železniški uradnik na Krasu, kjer se je tudi seznanil s svojo soprogo Maro iz ugledne in znane rodbine Perhavčeve. Po vojni se je naselil v Mariboru in si pridobil z vestnostjo, odkritim in lepim značajem mnogo dobrih prijateljev. Slovel je kot eden naših najboljših železniških uradnikov, njegova soproga pa je bila cenjena kot vzorna slovenska mati.

Bodi obema ohranjen časten spomin!

Inserirajte v »Jutru«

KULTURNI PREGLED

Naša Drama začenja sezono

Premiera igre Cesara Meana »Večno mlada Saloma«

Drama je začenjala doslej sezone navadno s klasičnimi deli: letos se bo dvignil zastor nad delom sodobnega italijanskega pisatelja Cezarja Meana.

Morda je to več kot samo naključje, morda je simbolna gesta današnjega časa, da prihaja na oder delo, ki meče s piedestalov stare pravljice, ki je satira na romantiko, na idealiziranje, na legendarno opevanje oseb in ogokov; ki je razdejanje pravljičnih nimbov.

Če bi hoteli poiskati podobnosti v svetovni dramatski literaturi, bi dejali, da očituje Meanova tridejanska komedija: »Večno mlada Saloma« veliko shawovskih potez.

Shaw je bil tisti, ki je pospravil v svoji »Sveti Ivani« in »Cezarju in Kleopatri« patetično veličino ki sca jo dala tem snovem Schiller in Shakespeare. Shaw je pokazal v številnih drugih igrah znane in neznane junake oropane zgodovinske veličine, in patetičnega bleska. Počal jih je kot ljudi brez polbožanskih lastnosti, izročene kakor drugi smrtniki slučajnim naključjem in igrivim slučajem, ki postajajo po zaslugi zgodovinarjev ali fame »božanski navdihi« ali »genialna snovanja«. Izvor takih dejanj pa je resnično le v praktičnem prilagodevanju trenotnim okoliščinam in življenjskim potrebam, ki so včasih samo špekulativnega značaja. Na tej osnovni misli je zgrajena tudi Meanova komedija.

Kakor pri Shawu, tako se tudi pri Meanu kaže jasno stremljenje današnje dobe: razkrinkati zlagano veličino, njene zgodovinske ali legendarne junake ter z zdravim razumom in objektivnim presojanjem pokazati njihovo ravnanje v duhu današnjega časa in njegovega gledanja.

Jasno je, da je morala zamikati dramatika s tako tendenco tako znana snov kakor je Salomina zgodba. Naravno je, da je kot tak podvomil v izročilo, ki pravi, da je bila Saloma hči prešuštne krvi, dedinja slabih materinih nagonov, hereditarno in po okolici demoraliziran plod svojega časa.

Poznavajoč pretiravanje zgodovinarjev in fame, je prikrojil zgodbo po svojem gledanju. Po njem je bila Saloma lepotica bolj po zaslugi dvorjanske udvorljivosti in svojega visokega stanu, po značaju in lastnostih pa popolnoma povprečna ženska, ki je plesala velikokrat pred Herodom in ki je brez najmanjših perverznih nagibov ustregla prigovarjanju svoje matere, da je zahtevala glavo Janeza Krstnika. V tistih časih je bila to zelo vsakdanja in prav nič zgražanja vredna stvar. Spadalo je nekako v dvorni ceremonijal. Mean tudi ni privoščil Salomi slikovite smrti pod ščiti. Pustil jo je prav naravno in prozaično živeti in se celo dvakrat poročiti. Postala je dobra gospodinja, srečna žena in dobra mati treh otrok. Njeno prejšnje življenje na dvoru Heroda je bilo zanje v kasnejših letih samo že zdavnaj pozabljena ne bogve kako prijetna epizoda.

Vsebina komedije je na kratko sledeča:

Cesar Neron je čul zgodbo o neminljivi lepoti Salome (ki je bila čisto navadna kleveta, kajti Saloma je bila takrat petdesetletna ženska z vsemi posledicami materinstva in starosti). Zaželel si je tolikanj opevano lepotico ter poslal k njenemu možu armenskemu kralju Aristobulu poslance, ki naj bi povabili Salomo k njemu v Rim; v odškodnino pa naj bi dobil Aristobul dve provinci. Aristobul bi rad ustregel (o klasična morala in čast!), ker bi rad dobil provinci (med tem je zmešetaril, naj bi bile mesto dveh štiri) toda — Saloma je stara in zdaj zbogom Neronov pesniški sen! Oportunizem, veliko gibalo, pa najde izhod v sili. Lepotica Delila naj predstavlja resnično Salomo na cezarjevem dvoru. In tako bo volk sit in koza cela. Toda po naključju spoznajo cesarjevi poslanci nameravano prevaro in ker so tudi oportunisti, nastane dilema, kaj je boljše: izpolniti Neronu željo, mu pripeljati lažno Salomo, dati za prevaro Aristobulu zahtevane štiri province in biti tudi sam deležen cesarjeve milosti — ali razočarati Nerona s kruto vestjo, da je Saloma stara, si nakopati njegovo slabo voljo, pustiti Aristobula brez provinc in biti ob mnogoobetajočo pot z lažno Salomo? Končni rezultat je sklep, naj zmaga za vse prijetnejša in koristnejša laž in prevara, naj zmaga iluzija. In vseh težav je konec z vzklikom poslanca: Koliko truda za uresničenje lepe pravljice ali bolje: koliko laži za ustvaritev lepe resničnosti!

V tem vzkliku je zapopadena pisateljeva tendenca: satira na iluzije in na tiste, ki jih ustvarjajo.

*

V igri bomo videli topot zopet Nablocko v polnem sijaju njene pred kratkim odkrite stroke: tragikomični vlogi Salome, o kateri lahko sodimo, da jo bo podala, ko da je pisana za vse njene številne igralske odtenke, ki so bistvena stran njenega ustvarjanja. Videli bomo Šaričevo v vlogi laži-Salome, Delile. Vloga prav za prav ni tisto kar bi imenovali stroko Šaričeve, (čeprav je igrala svoječasno Wildeovo Salomo) zato bo morda njen nastop v tej vlogi tem zanimivejši. Aristobula bo podal Cesar in po besedilu njegove vloge bi sodili, da bo tokrat spet mož na mestu — pa najsibo magari armenski prestol. Četrto izmed glavnih vlog poslanca Gaja Casija, elegantnega kultiviranega Rimljana v barbarski provinci, ki je s svojim na dvoru prekaljenim ponašanjem vedno gospodar situacije, bo igral za abonentske predstave Drenovec, izven abonmaja pa Nakrst. Gaja Lutecija, drugega poslanca z nekoliko manjšim obzorjem bo igral Peček, ministra Mardokeja — Gorinšek, Abimeleka — Košič, Jerubbaala, Judito — Remčeva, Lio — Sancinova, služkinji — Rakarjeva in Starčeva. Delo je zrežiral prof. Osip Šest, koreografijo za Salomin ples je naštudirala Marta Pevlinova, glasbo je komponiral Fr. Šturm, osnutke za dekoracije in njihovo realizacijo pa je oskrbel mojster V. Skrušny.

Maša Sl.

Rdeči križ poroča

V nujni zadevi naj se javijo v pisarni avtonomne sekcije IRK na Gosposvetski cesti II-2 svojci vojaka Surka Stanislava pokojnega Ivana, rojenega leta 1918.

Istotam naj se zglasi Katarina Tavželj, mati Alojzija Tavžlja iz Velikih Blok.

Kronika

* **Smrt viteza železnega križa.** Na vzhodni fronti je podlegel za hudimi ranami stotnik Viljem Herb, ki je bil odlikovan z vitežkim križem reda železnega križa. Rane je dobil v strahovitih borbah pred Stalingradom, ko je na čelu svojega bataljona napadel ruske okope.

* **Za zimsko pomoč v Nemčiji** so zbrali prvo nedeljo, in sicer 6. septembra 39 mil. 714.967.59 RM. Lani 14. septembra je bilo darovanih na prvo nedeljo zbirke za zimsko pomoč 29,701.558.63 RM. Uspeh letošnjega leta je torej za več kakor 10 milijonov mark ali za dobro tretjino večji kakor lani.

* **Vpisovanje v Enoletni trgovski tečaj s pravico javnosti pri Trgovskem učnem zavodu v Ljubljani, Kongresni trg št. 2,** se vrši dnevno od 9—12. in od 3.—6. ure popoldne v pisarni ravnateljstva. Redni pouk bo pričel dne 7. otkobra. **Sprejemni pogoji:** dovršeni 4 razredi meščanske ali srednje šole. Dijaki(inje) z nižjo predizobrazbo se sprejmejo v posebni oddelek tečaja. — Podrobna pojasnila in prospekti so interesentom na razpolago.

* **Čebelarji! Slovensko čebelarsko društvo** poziva svoje podružnice, ki jim pripada sladkor iz lanskega preostanka, naj javijo, če naj jim ga pošlje po železnici proti povzetju, ali če ga bodo prevzele pri društvu v Ljubljani. Člani Ljubljanske podružnice in direktni člani naj pridejo ponj v Društveno čebelarno **takoj!**

* **Višji trgovski tečaj pri trgovskem učilišču »Christofov učni zavod« v Ljubljani, Domobranska cesta 15.** Vpisovanje se vrši dnevno dopoldne in popoldne ob običajnih uradnih urah. Sprejemajo se redni slušatelji(-ice), ki so dovršili redni enoletni trgovski tečaj ali višje razrede srednje oz. njej sorodne strokovne šole ali pa popolnoma dovršili srednjo oz. strokovno šolo. Vpisovanje traja do 6. oktobra. Tega dne se prično redna predavanja. Podrobne informacije in prospekti na razpolago pri ravnateljstvu.

* **Učite se strojepisja, stenografije itd.: Novi eno-, dvo- in trimesečni strojepisni tečaji prično v začetku oktobra.** Desetprstna najuspešnejša učna metoda. Edinstvena največja moderna strojepisnica, 60 pisalnih strojev raznovrstnih sistemov. Računski, razmnoževalni stroji! Učnina nizka! Specialni stenografski, knjigovodski, jezikovni in drugi tečaji, vsi priznani po pravilniku odobrenem od šolske oblasti. Prijavite se v tečaj ki je za Vas prikladen. Podrobne informacije, nove prospekte dobite brezplačno pri ravnateljstvu: **Trgovsko učilišče »Christofov učni zavod«, Ljubljana, Domobranska 15.**

IZ LJUBLJANE

u— **Novi grobovi.** Po kratki mučni bolezni je preminila ga. **Majda Arharjeva** roj. Porenta. Na zadnji poti jo bodo spremili v petek ob pol 17. iz kapele sv. Petra na Žalah k Sv. Križu. — Za vedno je zapustila svojce ga. **Marija Osanova** roj. Švigelj, vdova po učitelju. Pogreb drage pokojnice bo v petek ob pol 16. iz kapele sv. Krištofa na Žalah na pokopališče k Sv. Križu. — Po kratki mučni bolezni je za vedno zatisnil svoje oči finančni svetnik v pokoju g. **Drago Podreka.** Zapušča ženo, tri sinove in drugo sorodstvo. K večnemu počitku ga bodo spremili v petek ob 16. uri iz kapele sv. Nikolaja na Žalah na pokopališče k Sv. Križu. — Naj v miru počivajo! Svojcem izrekamo naše odkritosrčno sožalje.

u— **Seznami davčnih osnov** za gostilne od začetnice A do G bodo razgrnjeni do 14. oktobra, za gostilne z začetnicami H do L do 15. t. m., za gostilne od M do P do 16. t. m. in za gostilne z začetnicami R do Ž do 18. t. m., za trgovine z alkoholnimi in brezalkoholnimi pijačami, sodavičarje, kavarne, hotele, za trgovine z delikatesami in za kinematografe bodo pa razgrnjeni do vštetega 19. oktobra v sobi št. 19 mestnega odpravništva v III. nadstropju magistratne hiše za vodnjakom.

Dvoletna trgovska šola Trgovske zbornice

TRGOVSKI DOM, Gregorčičeva 27

Zavod sprejema dijake z malo maturo ali završnim izpitom mešč. šole.

IMA PRAVICE ENAKIH DRŽAVNIH ŠOL.

Vpisovanje vsak dan dopoldne: Trgovski dom, III. nadstropje.

ZAČETEK POUKA 5. OKTOBRA

u— **Krompir na živilske nakaznice** razen že objavljenih trgovcev dele tudi trgovine: Josip Šeme na Opekarski cesti, Karel Marolt v Trnovski ulici 13, Helena Kušar v Rožni dolini IX-5, Gregorc & Comp. na Bleiweisovi (prej Tyrševi) cesti 15, Rudolf Jereb v Čampovi 8, Niklsbacher na Bleiweisovi (prej Tyrševi) št. 36, Gospodarska zveza in Gospodarska zadruga na Bleiweisovi (prej Tyrševi) 29, Bogo Motoh na Krekovem trgu, Nežika Štular na Bleiweisovi (prej Tyrševi) 37, Angela Oven v Hrenovi ulici 19, Matko Sokčič, Pred Konjušnico 4, Julija Mlakar v Bežigrajski ulici 20 in na Starem trgu 28 ter Pavel Kruljc v Gerbičevi ul. št. 3.

Lestvica za odmero šolnine

Kdor plača na leto davka lir			1.-4. razr. lir	5.-8. razr. lir
nad	304	do 380	30	40
nad	380	do 1140	45	60
nad	1140	do 1900	60	80
nad	1900	do 2280	105	140
nad	2280	do 2660	120	160
nad	2660	do 3040	150	200
nad	3040	do 3420	195	260
nad	3420	do 3800	240	320
nad	3800	do 4560	300	400
nad	4560	do 5700	450	600
nad	5700	do 7600	600	800
nad	7600	do 9500	750	1000
nad	9500	do 11400	900	1200
nad	11400	do 15200	1050	1400
nad	15200	do 19000	1200	1600

Nad 19.000 na vsakih začetih 380 lir še po 4 lire več.

Zadnjič objavljena tabela ni bila v skladu s pojasnilom finančnega ravnateljstva.

u— **Gosta megla** je ležala včeraj zjutraj nad Ljubljano. Kakor že dolgo vemo, je megla pri nas vedno znanilka lepega vremena. In res nam obeta vremenarska postajica v Zvezdi še nekaj lepih dni. Barometer se je dvignil zelo visoko, namreč na 785. Toda medtem ko je zadnje dni sonce že zgodaj pregnalo meglo, je včeraj zjutraj posijalo šele pozno dopoldne. Jutro je bilo spet hladno, vendar nekoliko toplejše kakor v sredo. Imeli smo spet jasen, sončen dan. Kakor september se je tudi oktober uvedel z lepim vremenom, ki zdaj lahko potraja, saj je na polju in vrtu obilno dela in se vsepovsod gibljejo pridne roke, da spravijo letino na varno.

u— **Šolska mladina se zbira.** Človek, ki je včeraj v jutrnjih urah hodil po mestu, je bil priča zanimive slike, ki je tako značilna za jesenski čas. K šolskim podlopjem so hitele množice praznično oblečene mladine, da se zbero na dvorišču, se zvrste po parih in potem skupno krenejo k otvoritveni šolski maši v cerkev. Vsi zadnji dnevi so bili zelo topli, včeraj zjutraj pa je zavel za dobršno spoznanje ostrejši mraz. V upanju na sonce je marsikatera mamica svojega malčka malo prelahko oblekla, da ga je zeblo, ko je čakal slovesnega trenutka in so se mu na koncu noska zbirale drobne kapljice. Pa nič zato — v življenju je že navada, da tudi svečani trenutki prinašajo nekaj tegobe s seboj, pa vendar ne morejo skaliti radosti. Po dolgem času so se fantje in dekleta spet prvikrat sestali, pa se razume, da so si imeli mnogo zanimivega povedati med seboj. Nič manj veselo ni bilo njih svidenje z učitelji in učiteljicami in mnogo je bilo po skupinah ugibanja o tem, kakšen je tisti ki jih bo vodil skozi novo šolsko leto. — Včeraj so bile otvoritvene šolske maše vseh osnovnih šol, izmed srednjih pa tudi dvorazredne državne trgovske šole, ki bo v ponedeljek začela z rednim poukom

u— **Ljubljanski kvartet** bo izvajal na svojem koncertu, dne 5. t. m. poleg Dvořakovega in Beethovnovega Godalnega kvarteta tudi Lhotkov Koncert za godalni kvartet. Fran Lhotka, bivši rektor zagrebške Glasbene akademije, je plodovit skladatelj, ki je obogatil hrvatsko glasbeno literaturo z mnogimi pomembnimi deli. Velik uspeh je žela njegova glasba v Nemčiji in Švici, katero je napisal za umetniško dvojico Pio in Pina Mlakarjeva, za njihove baletne umetnine. Njegov Koncert za godalni kvartet se je že večkrat izvajal z velikim uspehom od članov Zagrebškega kvarteta. Ljubljanski kvartet tvorijo gg.: Leon Pfeifer I. violina, Albert Dermelj II. violina, Vinko Šušteršič viola in Cenek Šedlbauer čelo. Koncert bo v ponedeljek 5. t. m. ob pol 7. uri v veliki filharmočni dvorani. Vstopnice so v predprodaji v knjigarni Glasbene Matice.

u— **Princeska Zvezdana** v novi izdaji knjigarne Tiskovne zadruge je vzbudila mnogo zanimanja pri otrocih. Pa tudi naše mamice so navdušene za lepo slikanico, ker nudi otrokom mnogo užitka, zabave in zaposlitve. Nastala je prava tekma v barvanju slikanice po vzorcih, ki jih mlado in staro občuduje v izložbenem oknu knjigarne v Šelenburgovi ulici 3.

u— **Vpisovanje v trgovsko učilišče »Christofov učni zavod« v Ljubljani, Domobranska cesta 15, za Enoletni trgovski tečaj s pravico javnosti** se vrši vsak dan dopoldne od 8. do 12. ure in popoldne od 3. do 6. ure v pisarni ravnateljstva ter traja do 5. oktobra. Tega dne se prične redni pouk. Sprejemni pogoji: Dovršeni štirje razredi meščanske ali srednje šole. — Dijaki(-inje) z nižjo predizobrazbo se sprejmejo v posebni oddelek. Podrobne informacije in brezplačni prospekti na razpolago pri vodstvu.

u— **Otvarjam otroški vrtec** za otroke od 4. do 6. leta. Naslove sprejema oglasni oddelek »Jutra«.

u— **Damska zlata zapestnica** se je našla na pokopališču. Dobi se: Vodnikov trg 4-I.

u— **Specijalni tečaji za knjigovodstvo, korespondenco, moderne jezike, strojepisje, itd. — dnevni in večerni — prično v začetku oktobra.** Stopnje: začetni in nadaljevalni oddelki, posebej za izvežbance. Poučujejo odlični predavatelji po najuspešnejši praktični metodi. Učnina nizka. Vsi tečaji so odobreni glasom pravilnika, ki je potrjen od šolske oblasti. Informacije in prospekte dobite pri ravnateljstvu: **Trgovsko učilišče »Christofov učni zavod«, Ljubljana, Domobranska 15.**

u— **Škatle za pošiljke po Rdečem križu** dobite v knjigarni Tiskovne zadruge v Ljubljani, Šelenburgova ulica 3.

u— **Stenografski in strojepisni tečaji** — dnevni in večerni — začetniški in nadaljevalni, odobreni od šolske oblasti, se prično v začetku oktobra. Slovenska, hrvatska, italijanska in nemška stenografija. Učnina zmerna. Posebni tečaji za strojepisje, knjigovodstvo in tuje jezike. Zahtevajte pred vpisom nove podrobne prospekte v pisarni ravnateljstva: **Trgovski učni zavod, Ljubljana, Kongresni trg 2.**

u— **Jezikovni tečaji raznih modernih jezikov** — dnevni in večerni — se prično v začetku oktobra. Začetni, nadaljevalni in konverzacijski tečaji. Poučujejo priznani strokovnjaki in prvovrstni praktiki. Na željo pouk v trg. korespondenci. Posebni tečaji za stenografijo, knjigovodstvo, strojepisje itd. Tečaji so priznani od šolske oblasti. Učna metoda je lahko umljiva in uspešna. Učnina zmerna. Zahtevajte nove prospekte: **Trgovski učni zavod, Ljubljana, Kongresni trg 2.**

u— **Nesreče.** Na kirurškem oddelku ljubljanske splošne bolnišnice je iskalo zdravniško pomoč spet več ponesrečencev. Levo nogo si je zlomil pri padcu s hruške 13letni sin posestnika iz Višnje gore Anton Kralj. 10letni sin elektromonterja Peter Šaus iz Ljubljane pa je padel s kostanja in si zlomil desno nogo. Z vrelo juho se je poparila po desni nogi 49letna šivilja Marija Verbajsova iz Ljubljane. Pri padcu s strehe kurilnice je padel 34letni delavec Matija Pleško. Med delom je omahnil, padel najprej na spodaj stoječo lokomotivo in se potem zakotalil na tla. Ima hude notranje poškodbe. Pri igri je padel in si zlomil levo nogo 4 letni sin delavca Janez Naglič iz Ljubljane.

Iz Spodnje Štajerske

Društvo šahistov v Mariboru je pričelo v torek s tekmovanjem za mojstrstvo 1942-43. Igrajo v dveh skupinah vsak torek in petek zvečer v kavarni »Steirerhof«. Sodelujejo najboljši mariborski šahisti.

Ustanovitev Vseučiliške pomoči pri Kr. univerzi v Ljubljani

Visoki komisar za Ljubljansko pokrajino na podstavi člena 3. kr. ukaza z dne 3. maja 1941-XIX, št. 291, glede na svojo naredbo z dne 30. oktobra 1941-XX št. 136, o preureditvi vseučiliških društev v pokrajini, glede na zakon z dne 30. avgusta 1930 o zdravstveni zaščiti učencev in odločbo z dne 1. novembra 1940 št. 24.722 ministrstva za socialno politiko in ljudsko zdravje bivše jugoslovanske države in smatrajoč za umestno, da se vse podporno delovanje v prid vseučiliščnikom vzporedi preko ene same ustanove, **odreja:**

Člen 1. Pri Kr. univerzi v Ljubljani se ustanavlja »Vseučiliška pomoč« kot vzporejevalni organ vsega podpornega delovanja v prid vseučiliščnikom. Vseučiliška pomoč je pravna oseba.

Člen 2. Viri dohodkov za Pomoč so:

1. zdravstveni fond, ki ga univerza že ima;

2. prispevki po 250 lir, ki jih morajo plačati vsi diplomiranci ali promoviranci ob prejemu diplome ali doktorske diplome. Enak prispevek morajo plačati tudi diplomiranci ali promoviranci katere koli univerze bivše jugoslovanske države ali inozemske, ki zahtevajo vpis v kak stanovski imenik, ali se udeleže natečajev, katere so razpisala javna oblastva. Takim prošnjam morajo biti priložene pobotnice o opravljenem plačilu prispevka pri blagajni vseučilišča.

Člen 3. Vseučiliško pomoč upravlja direktorij, sestavljen iz:

1. rektorja univerze kot predsednika;
2. tajnika Zveze bojevniških fašijev ali njegovega odposlanca;
3. predstavnika ministrstva za narodno prosveto pri Visokem komisariatu ali njegovega odposlanca;
4. zaupnika Vseučiliške organizacije ali njenega odposlanca;
5. vseučiliškega profesorja — zaupnika Fašističnega šolskega združenja;
6. enega člana univerzitetne uprave.

Upravni odbor zdravstvenega fonda se razpušča.

Člen 4. Navodila za poslovanje »Vseučiliške pomoči« se določijo v pravilih, ki jih sklene direktorij in predloži Visokemu komisarju v odobritev, nakar se objavijo v Službenem listu za Ljubljansko pokrajino.

Člen 5. Ta naredba, s katero se ukinjajo vse druge, njej nasprotujoče ali z njo ne združljive določbe o tem, stopi v veljavo z objavo v Službenem listu za Ljubljansko pokrajino.

Ljubljana, dne 24. septembra 1942-XX.

Visoki komisar **Emilio Grazioli**

Odobritev pravilnika šolskega patronata

Visoki komisar za Ljubljansko pokrajino glede na svojo naredbo z dne 22. junija 1942-XX št. 124 o ustanovitvi Šolskega patronata Ljubljanske pokrajine, proučivši pravilnik tega patronata in ko je ugotovil, da je pravilnik sklenjen in sestavljen skladno s predpisi člena 5. omenjene naredbe, **odloča:**

Odobruje se priloženi pravilnik šolskega patronata Ljubljanske pokrajine.

Ta odločba je takoj izvršna in se objavi v Službenem listu za Ljubljansko pokrajino.

Ljubljana, 22 septembra 1942-XX.

Visoki komisar **Emilio Grazioli**

Pravilnik šolskega patronata Ljubljanske pokrajine

Člen 1. Šolski patronat Ljubljanske pokrajine skrbi neposredno in po občinskih patronatih za obvezno šolsko pomožno službo v korist učencev, vpisanih v javnih ljudskih šolah.

V ta namen sodeluje Šolski patronat pri pospeševanju pouka in zagotovitvi obiska javnih ljudskih šol s tem, da brezplačno razdeljuje knjige, zvezke in druge šol potrebščine, ustanavlja šolske kuhinje in razdeljuje obleko in obutev. Poleg tega lahko ustanavlja knjižnice, razvedrilnice, vzgajališča, pošolske učilnice in kar koli se šteje kot učinkovito dopolnjevanje šolskega dela.

Člen 2. Denarna sredstva Šolskega patronata so:

1. prispevki raznih ustanov,
2. vsote, ki jih za šolsko pomoč postavijo občine v svoj proračun.
3. darila, volila in morebitni drugi dohodki.

Čl. 3. Pokrajinski šolski patronat upravlja odbor, ki mu načeluje Zvezni Poveljnik G. I. L. L.-a.

Člani sveta Pokrajinskega patronata so:

1. zvezni poveljnik G. I. L. L.-a,
2. en predstavnik Visokega komisariata, ki ga imenuje Visoki komisar,
3. en predstavnik šole, ki ga imenuje šolski komisar pri Visokem komisariatu,
4. en predstavnik ljubljanske občine, ki ga imenuje župan.

Občinski šolski patronat upravlja prav tako odbor, a načeluje mu krajevni poveljnik G. I. L. L.-a.

Člani odbora občinskega patronata so:

1. občinski podpoveljnik G. I. L. L.-a,
2. en predstavnik šole, ki ga imenuje šolski komisar pri Visokem komisariatu,
3. en predstavnik občinske uprave, ki ga na županov predlog imenuje okrajni komisar.

Člen 4. Predsednik odbora Pokrajinskega šolskega patronata kakor tudi odborov občinskih patronatov vodijo delovanje odborov in jih pritegnejo k sodelovanju pri redni upravi.

Seje odborov so potrebne za sklepanje:

a) o proračunih in spreminjevalnih predlogih glede njih ter o zaključnih računih,
b) o ukrepih v zvezi s sprejetjem daril, dediščin ali volil,
d) o pogodbah za nabave nad 10.000 lir,
e) o ukrepih, nanašajočih se na brezplačni odstop osnovne imovine.

Pogodbe, ki se nanašajo na dobave in oskrbe po črki d), sklepa predsednik odbora pokrajinskega patronata tudi za račun občinskih patronatov.

Le v primerih skrajne nujnosti sme predsednik odbora občinskega patronata neposredno ukrepati glede nabav v mejah neposredne potrebe ter do zneska, ki ne presega dvanajstinke proračunske postavke.

Člen 5. Predsednik odbora Pokrajinskega patronata nadzoruje občinske patronate. Zahtevati sme prepis sklepov, ki so jih sprejeli predsedniki in odbori občinskih patronatov in odrediti, kjer bi bilo treba, vse ukrepe, ki bi se pokazali potrebni.

Vsake tri mesece pošljejo predsedniki odborov občinskih patronatov predsedniku odbora Pokrajinskega patronata v dveh primerkih izkaz sklepov, ki se nanašajo na upravo njihovega patronata

Člen 6. Predsedniku in članom odbora Pokrajinskega patronata ter občinskih patronatov ne gre nikakršna plača ne siceršnja odškodnina.

Člen 7. Posli tajnika patronata so poverjeni vodji pomožne in zdravstvene službe pri krajevnem poveljništvu GILLa

Njegova naloga je, voditi arhiv in vpisnik sklepov, ki jih izdasta odbor ali predsednik, čigar neposredni sodelavec je pri raznih pomožnih službah patronata.

Posli upravnega tajnika patronata so poverjeni vodji upravne službe pri krajevnem poveljništvu GILLa.

Edinole ob priznani potrebi in če proračunska sredstva to dopuščajo, sme patronat s sklepom predsednika odbora ob udeležbi upravnega tajnika sprejeti v službo uradnike in druge uslužbence.

Člen 8. Blagajniška služba patronata je poverjena blagajniku pri krajevnem poveljništvu GILLa, ki jo opravlja po istih predpisih, ki veljajo za GILL.

Člen 9. Za namene celokupne pomoči, ki naj jo daje patronat, se delijo učenci po svojih posebnih razmerah na tele stopnje:

1. stopnja — sirote po obeh roditeljih ali člani rodbin z najmanj 7 otroki, ki niso starejši od 16 let in jih vzdržujejo roditelji;
2. stopnja — *a)* sirote po očetu, *b)* člani rodbin z najmanj 6 vzdrževanimi otroki, ne starejšimi od 16 let;
3. stopnja — učenci, pri katerih rodbinske razmere upravičujejo prošnjo za pomožne ugodnosti.

Vsi prosilci morajo imeti ubožno izpričevalo, izdano v tem letu.

Dajatve so:

za 1. stopnjo: brezplačno dajanje hrane, knjig, pisalnih potrebščin, obleke in obutve, brezplačni sprejem v pošolske učilnice in vzgajališča, podeljevanje podpor,

za 2. stopnjo: breplačno dajanje hrane, knjig in pisalnih potrebščin brezplačni sprejem v pošolske učilnice in vzgajališča;

za 3. stopnjo: brezplačno dajanje knjig (najpotrebnejšim po upraviteljevi presoji brezplačno dajanje pisalnih potrebščin).

Patronat lahko po svojih možnostih dajatve za vse tri navedene stopnje zviša ali zniža.

Za dajanje obleke, obutve in podpor je treba prej ugotoviti, ali niso teh predmetov pomoči dobili prosilci že od Pokrajinskega podpornega zavoda ali od njegovih občinskih odborov.

Člen 10. Pri pokrajinskem kakor pri občinskih šolskih patronatih se uporabljajo povsem upravni predpisi GILLa.

Člen 11. Za šolsko pomoč otrokom Italijanov, bivajočih v Ljubljanski pokrajini, veljajo določbe pravilnika za šolski patronat, ki je v veljavi v ostalih pokrajinah Kraljevine.

Obisk mladinskega vodje je odgoden. Kakor smo poročali, so na štajerskem pričakovali nemškega državnega mladinskega vodjo Arturja Axmanna, ki bi moral prispeti 29. septembra in bi si bil do 1. oktobra ogledal tudi razvoj mladinske organizacije na Spodnjem Štajerskem. Nepričakovano pa so nastopile službene zapreke in bo Axmann prispel na Štajersko nekoč pozneje.

Novi grobovi. V mariborski bolnišnici je umrl 44letni Oton Borovnik, v Studencih pa 79letni upokojeni višji kurilni mojster Jernej Bukošek. V Gradcu je bil pokopan literarni zgodovinar profesor dr. Ferdinand Khull-Kholwald, star 88 let. Nadalje sta umrla v Gradcu višji vladni svetnik dr. Pavel Terglav in Karel Koprivnik, uradnik pivovarne Reininghaus.

Egmont. Ob priliki okrožnega dne je mariborsko gledališče pripravilo slavnostno predstavo Goethejeve žaloigre »Egmont«. Predstavo je pripravil ravnatelj drame Rihard Nagy, ki je tudi sam igral vlogo pisarja Vansena, medtem ko je Egmonta igral Johannes Ferigo. Poročila pravijo, da je predstava dobro uspela in da je bilo mnogo odobravanja in cvetja.

Vojaki kot sportni ribiči na Severnem morju. Daleč na bregu Severnega morja se bori neka skupina štajerskih vojakov. Med njimi so nekateri vneti ribiči, ki izkoristijo vsak odmor, da lovijo ribe, s čemer si tudi izboljšajo prehrano. Primankuje pa jim ribiškega pribora, zato se je eden izmed njih obrnil na svojo ženo v Gradcu, naj mu pošlje ribiške potrebščine. »Tagespost« pripominja, da se je žena zaman trudila, da bi nakupila v Gradcu vse potrebščine, zato je dnevnik objavil poziv na štajerske sportne ribiče, naj iz svojih zalog prispevajo, da bodo vojaki ob Severnem morju lahko lovili ribe.

Okrožni dan v Mariboru. V soboto in nedeljo, 26. in 27. septembra so se vršile v Mariboru prireditve okrožnega dne. V soboto popoldne je bila v Sodni ulici slovesna otvoritev razstav. Ob 17.30 je bil pevski in muzikalni koncert nemške mladine v mestnem parku, ob 18. pa promenadni koncert po večjih trgih mesta. Ob 19. so se oglasile fanfare z grajskega stolpa, ob 20. pa je bila slavnostna predstava »Egmonta« v mestnem gledališču. V teku večera pa je bilo po raznih dvoranah mesta še več drugih glasbenih in pa filmskih prireditev v zvezi z okrožnim dnem. Najpomembnejša točka nedeljskega sporeda je bilo veliko zborovanje na Glavnem trgu, na katerem je govoril zvezni vodja Franz Steindl, nakar je sledil svečani mimohod, popoldne pa so bile športne igre na Železničarskem igrišču.

Nesreče. V mariborski kurilnici zaposleni 62letni delavec Filip Kurnik se je pri delu občutno poškodoval in ima med drugim zlomljeno levico. V Št. Jurju ob Ščavnici je padla nadučiteljeva žena Roza Naglova in se hudo poškodovala. 55letna zasebnica Amalija Fekonja iz Maribora se je nevarno urezala. 27letni delavec Franc Riva pa je bil pri nekem sporu zaboden v hrbet.

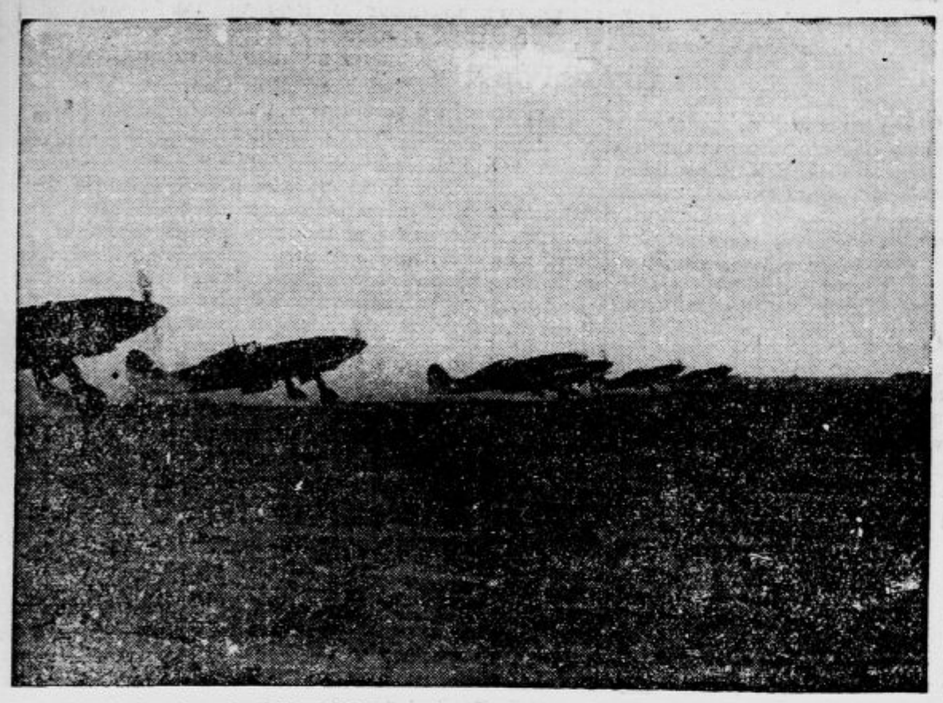

91. lovska eskadrila, ki je na egiptskem nebu dosegla svojo 100. zmago

SPORT

Na 5 km — manj ko 14 minut

45 let so poskušali doseči ta uspeh, zdaj pa je le resničen

Pred 10 dnevi je iz Göteborga prispela ena senzacionalna vest, da je čudežni švedski dirkač Gundar Haegg kot prvi človek na svetu pretekel 5 km dolgo progo v času pod 14 minutami. Treba se je bilo kar dobro zamisliti in pogledati naokoli, da smo se zavedli, kaj prav za prav pomeni takšen čas na tej razdalji. Kaj bodo počeli zdaj vsi oni znani in neznani preroki, ki so nam še pred nekaj leti pripovedovali, da na tej progi ne bo nihče nikoli dosegel časa pod 14 minut.

In zdaj naenkrat se je pojavil ta Gundar Haegg, ustvaril ta čudež ter postavil na tej progi čas 13:58.2, ob katerem nam pač ne preostane drugega kakor — zmajevati z glavo. Takšen je ta uspeh, da je zaradi njega celo v nevarnosti nevenljiva slava velikega Finca Nurmija, čeprav je bil baš on eden onih sportnikov, na katerega je bila vezana sportna zgodovina cele generacije. Poznavalci pravijo, da bo ta zadnji Haeggov rekord obveljal precejšnji čas. Kdo ve, ali tudi ti preroki že ne spadajo med one, katerih napovedim ni treba več verjeti.

Ko že drugič ali tretjič pišemo o tem fenomenalnem svetovnem uspehu v tekih, ne bo odveč, če pri tej priliki navedemo tudi nekaj podrobnih podatkov, kako so se razvijali od prvega dneva, ko so začeli gojiti tek na tej progi, vsi ti najboljši rezultati. Prvi izid te vrste je zabeležen na račun francoskega atleta Touqueta, ki je leta 1897 dosegel čas 16:34.6. V nadaljnjem razvoju te znamke so zabeleženi še tile atleti z naslednjimi časi: l. 1899 Touquet (Francija) 16:09.2, l. 1900 Deloge (Francija) 15:51.4, l. 1908 Bouin (Francija) 15:42.8, l. 1911 isti 15:11.4, l. 1912 Scott (Amerika) 15:06.4, l. 1912 Bouin (Francija) 15:05, l. 1912 Kolehmainen (Finska) 14:36.6, l. 1922 Nurmi (Finska) 14:35.4, l. 1924 Nurmi 14:28.2, l. 1932 Lehtinen (Finska) 14:17, l. 1939 Mäki (Finska) 14:08.8 in l. 1942 Haegg (Švedska) 13.58.2.

Iz zgornje razpredelnice se dobro vidi, da so imeli za razvoj tega rezultata največ zaslug Francozi in Finci, toda to velja samo za preteklost, kajti hegemonija v tekih na dolge proge je v zadnjih letih prešla na Švedsko, pri čemer pa ni treba misliti samo na Haegga, kajti tam gori je še cela vrsta odličnih specialistov te vrste, ki niso mnogo slabši od novega svetovnega rekorderja.

Drobiž od drugod

O mednarodnem atletskem mitingu med Švedsko in Madžarsko, ki so ga Švedi v nedeljo z lahkoto odločili v svojo korist, so zdaj znane tudi že razne podrobnosti. Najbolj privlačen je bil oba dneva nastop švedskega rekorderja Haegga, ki je v teku na 1500 m zmagal brez težave pred »večnim drugim« Anderssonom v času 3:50.6. Gotovo bi bil Haegg tekel bolje, če bi bil imel kaj prida konkurence. Med ostalimi izidi je omembe vreden čas na 800 m, ki ga je dosegel Šved Bertil Andersson (1:51.8). Madžari so imeli na tej prireditvi svoje največje veselje ob zmagi Szilagya, ki je v teku na 10.000 m posadil švedskega nasprotnika Oesterbrinka na drugo mesto. Dober je bil tudi Horvath v disku, ki je z 48.18 zmagal pred Švedom Berghom. Zelo napeto je potekla stafeta na 4×100 m, ki so jo Švedi dobili samo z dvema desetinkama sekunde naskoka. Švedska ekipa je v torek popoldne nastopila v Berlinu; o tem nastopu smo nekaj kratkega zabeležili že v včerajšnji številki.

Plavalci iz starih štajerskih krajev in Spodnje Štajerske so imeli zadnjo nedeljo revanžno srečanje v Grazu, ki so ga Spodnji Štajerci dobili s precejšnjo premočjo. Za Spodnjo Štajersko, ki so jo zastopali razen Mariborčanov tudi Celjani in Trboveljčani, je bil najdragocenejša moč Hugo Schell, ki ni imel prave konkurence niti v prostem niti v hrbtnem plavanju. Schell je bil prvi na 100 m prosto v času 1:08.5 in na 100 m hrbtno v 1:18.6. Med plavalkami so se uveljavile iz spodnještajerskih krajev Jeričeva, Dolinarjeva in Plevčakova. Po skupni oceni so Spodnji Štajerci zmagali z 42:36 točkam.

V Mariboru so zadnjo nedeljo igrali prvenstveno tekmo domači železničarji in Celjani. Mariborčani so z 2:0 (1:0) dobili obe točki.

Turški nogometaši so uredili vse potrebno za svojo turnejo po Nemčiji in bodo dne 12. oktobra iz Carigrada odpotovali tjakaj. Turneja bo trajala vsega 21 dni. Turki bodo igrali predvsem na Dunaju in v Berlinu, pa tudi še v drugih močnejših nemških nogometnih središčih.

Hrvatski plavalci so se dogovorili za medmestni dvoboj z dunajskimi, ki naj bi bil še v teku oktobra na Dunaju. V goste bodo prišli samo moški tekmovalci; razen plavalnih točk bosta na sporedu tudi dve tekmi v waterpolu.

Iz Amsterdama poročajo, da je znana holandska atletinja Blankers Koen, ki je že dosegla več domačih rekordov, izboljšala holandski rekord v teku na 80 m z zaprekami od 11.7 na 11.3 in tako izravnala svetovni rekord, ki ga brani italijanska prvakinja Claudia Testoni. Zanimivo je, da je nova rekorderka, ki je zdaj stara 22 let, že dve leti omožena in srečna mati 14-mesečnega naslednika.

Na latvijskih tekališčih se je spet pojavil »stari« latvijski atlet (Dahlinsch, ki se je udeležil nedavnega tekmovanja za atletsko državno prvenstvo. Mož je kljub dolgemu odmoru spet pokazal mnogo volje in sposobnosti in je zmagal v hoji na 30 km s časom 2:49:39.6.

Madžari so dobili odličnega metalca kladiva v atletu Imreu Nemethu, ki je pred kratkim izboljšal madžarski rekord v tej disciplini od 52.53 na 52.87 m. Nemeth je tudi močan v metu krogle, saj je na isti prireditvi zasedel prvo mesto z znamko 14.56 m.

Kakor znano, je bila svoječasno Švica angažirana, da bo l. 1943 organizirala svetovno smučarsko prvenstvo. Nikjer še ni vesti, po katerih bi se dalo sklepati, ali namerava Švica izvesti to nalogo ali ne, čeprav je verjetneje, da jo bo odgodila na poznejši čas, ker letošnja zimska sezona za prireditve takega obsega ne bo najbolj prikladna. Vsekakor je že danes gotovo, da se Italija in Nemčija takega tekmovanja ne bosta udeležili, ker so vsi njuni najboljši zastopniki iz smučarskih vrst odsotni na drugih terenih.

46-kratna svetovna rekorderka Ragnhild Hveger iz Danske se je spet enkrat namrdnila. Po zadnjih vesteh je namreč izstopila iz svojega društva v Helsingöru, in sicer pravijo zaradi tega, da ne bo nikoli več nastopala za točke in rekorde. Deklica je zdaj stara 21 let in je verjetno še zmerom muhasta dovolj, da ta njena beseda ne bo čisto zadnja. Ko so jo novinarji vprašali, kaj in kako misli za bodoče in kakšni so njeni najlepši spomini na dolgo pot rekordov, je dejala, da je bila med vsemi svojimi rekordi najbolj vesela onega, ki ga je dosegla na 400 m prosto s časom 5:00.1. Ne glede na to, da ji ni uspelo priti pod 5 minut. Mimo vseh teh vesti pa smo mi kar naprej prepričani, da bomo o Hvegerjevi kmalu spet slišali kaj.

Mednarodni nogometni turnir v Bratislavi, ki so se ga med močnimi reprezentanti Nemčije in Rumunije udeležili tudi Hrvati s svojim Gradjanskim, je prinesel naslednje izide: Vienna (Dunaj) — Gradjanski 3:3, Bratislava — Venus (Bukarešta) 2:1, Vienna — Bratislava 6:5 in Gradjanski — Venus 2:1.

V madžarskem prvenstvu so zadnjo nedeljo zaključili z nekaterimi presenečenji. Tako je madžarski prvak Csepel izgubil svojo tekmo proti enajstorici iz Velikega Varadina kar z 2:8. Isti dan je Ferencvaros spravil obe točki v tekmi z Vasasom, za senzacijo dneva pa so poskrbeli tudi še Novosadčani, ki so se ta dan ogledali z močnim nasprotnikom Ujpestom in tudi zmagali s 4:3. Bivši jugoslovanski nogometaši iz Novega Sada se letos kar krepko uveljavljajo v madžarski ligi nogometnih profesionalov.

Meddržavni teniški dvoboj med Španijo in Portugalsko v Lizboni se je končal s 4:1 za Španco.

Kadar prodajaš, preglej »Jutrove« oglase!

Naše gledališče

DRAMA

Sobota, 3. oktobra ob 17.30: Večno mlada Saloma. Red Premierski. Otvoritvena predstava.

Nedelja, 4. oktobra: Večno mlada Saloma. Izven.

Prijave za abonma se sprejemajo do nadaljnega v dramski pisarni, vhod pri levih zadnjih vratih.

OPERA

Nedelja, 4. oktobra: ob 16.: Boccaccio. Opereta. Izven. Znižane cene od 18 lir navzdol.

Radio Ljubljana

PETEK, 2. OKTOBRA 1942-XX

7.30: Lahka glasba. 8.00: Napoved časa. Poročila v italijanščini. 12.20: Plošče. 12.30: Poročila v slovenščini. 12.45: Koncert altistke Sturm-Stritar-Bogdane. 13.00: Napoved časa. Poročila v italijanščini. 13.15: Poročilo Vrhovnega Poveljstva Oboroženih Sil v slovenščini. 13.17: Koncert Radijskega orkestra, vodi dirigent D. M. Šijanec. Simfonična glasba. 14.00: Poročila v italijanščini. 14.15: Pisano glasbo vodi dirigent Petralia. 14.45: Poročila v slovenščini. 17.15: Plošče. 19.00: »Govorimo italijansko«: prof. dr. Stanko Leben. 19.30: Poročila v slovenščini. 19.45: Pisana glasba. 20.00: Napoved časa. Poročila v italijanščini. 20.20: Komentar dnevnih dogodkov v slovenščini. 20.30: Vojaške pesmi. 20.45: Znani dueti. 21.15: A. Nicotera: Pogovor s Slovenci. 21.55: Pisana glasba. 22.15: Pesmi za vse okuse. Orkester vodi dirigent Segurini. 22.45: Poročila v italijanščini.

✝

Umrla nam je naša ljubljena mama, stara mama, teta, svakinja in tašča, gospa

Osana Marija
roj. Švigelj
vdova po učitelju

Pogreb drage pokojnice bo v petek, dne 2. oktobra 1942 ob ½ 4. uri popoldne z žal — kapele sv. Krištofa — k Sv. Križu.

Ljubljana, dne 30. septembra 1942.

ŽALUJOČI OTROCI in ostalo sorodstvo

Mali oglasi

Službo dobi

Briv. pomočnika
sprejmem takoj ali po dogovoru. Plača dobra. Heši, Jernejeva c. 53, Šiška. 13065-1

Mlajšo gospodično
za pomoč v trgovini takoj sprejmem. Naslov v vseh poslovalnicah Jutra. 13066-1

Dobro kuharico
za vsa gospodinjska dela sprejmem. Naslov v vseh poslovalnicah Jutra. 13071-1

Več delavcev
takoj sprejmem. Naslov v vseh poslovalnicah Jutra. 13077-1

Dipl. tehnika
gradbenika, mladega, z nekoliko prakse, s popolnim znanjem italijanskega jezika, iščem. Nastop takoj. Ponudbe na ogl. odd. Jutra pod »Dober risar«. 13080-1

Postrežnico
za ves dan ali služkinjo sprejmem takoj. Naslov v vseh poslovalnicah Jutra. 13046-1

Vajenci (-ke)

Vajenko
za damsko krojaštvo sprejmem. Bianchi, Sv. Petra cesta 44. 13075-44

Frizersko vajenko
sprejmem takoj. Breg št. 1, Cokan. 13093-44

Prodam

Veterinarski inštrumenti
ugodno naprodaj pri »Prometu« (nasproti križanske cerkve). 13076-6

Še dobro ohranjen
ženski jesenski kostum ceneno prodam. Naslov v vseh poslovalnicah Jutra. 13093-6

Kupim

Stalno kupuje in prodaja finejše
fotoaparate
kakor: Contax, Leica, Exakta, Rolleiflex in druge. Foto Tourist — Lojze Šmuc, Ulica 3. maja 8. 12982-7

Pohištvo

Spalnico in kuhinjo
21 komadov, za 2400 lir takoj prodam. Miklošičeva cesta 14-IV. 13074-12

Prehrana

Na dobro domačo
hrano sprejmem eno ali dve boljši osebi. Šturm, Stari trg 28-III. 13084-14

Stanovanja iščejo

Dvosob. stanovanje
iščem. Ponudbe na ogl. odd. Jutra pod »Center« 13061-21a

Trisobno stanovanje
v mestu ali bližini tramvaja iščem. Ponudbe na ogl. odd. Jutra pod »Plačam 6 mesecev naprej«. 13090-21a

Lepo nagrado
nudim za 3-sobno stanovanje, komfortno v centru mesta. Ponudbe pod »Stalen domačin« na ogl. odd. Jutra. 12307-21a

Sobo odda

Lepo sončno sobo
s prostim vhodom oddam takoj v bližini Komisarijata. Naslov v vseh poslovalnicah Jutra. 13063-23

Takoj oddam
lepo sobo. Ciber, Vošnjakova ul. 4-II. 13067-23

Opremljeno sobo
v centru oddam eni osebi. Naslov v vseh poslovalnicah Jutra. 13060-23

Opremljeno sobo
ali prazno oddam. Naslov v vseh poslovalnicah Jutra. 13087-23

Opremljeno sobo
veliko, lepo, oddam takoj enemu ali dvema boljšima gospodoma ali gospodičnama. Vprašati v Židovski ulici 3-II. 13085-23

Opremljeno, veliko,
sončno sobo s souporabo kopalnice, oddam takoj. Novak, Predjamska ul. 25-I., Rožna dolina. 13081-23

Opremljeno sobo
lepo, oddam starejšemu gospodu. Naslov v vseh poslovalnicah Jutra. 13079-23

Lepo sončno sobo
v sredini mesta, z vso oskrbo in uporabo kopalnice, oddam s 15. oktobrom. Naslov v vseh poslovalnicah Jutra. 13078-23

Sobe išče

Mlada uradnica
v stalni službi, išče lepo, čisto, opremljeno sobo, event. s souporabo kopalnice, v centru. Ponudbe na ogl. odd. Jutra pod »Redna plačnica«. 13064-23a

Dve opremljeni sobi
lepi, s separiranim vhodom, v centru, iščem. Ponudbe na ogl. odd. Jutra pod »Višji častnik«. 13089-23a

Širite „JUTRO“

Dijaške sobe

Dve dijakinji (-ka)
sprejmem na stanovanje v centru. Naslov v vseh poslovalnicah Jutra. 13083-22

Dva dijaka
sprejmem na stanovanje po nizki ceni. Florijanska ul. 19-I., desno. 13091-22

INSERIRAJ

Glasbila

Pianino za vaje
prevzamem v dobro varstvo proti odškodnini. Naslov pustiti v ogl. odd. Jutra. 13059-26

Stroji

Univ. mizarski stroj
ugodno oddam. — Na ogled še v obratu. Cena zmerna, dobava takoj. Naslov v vseh poslovalnicah Jutra. 13088-29

Obrt

Gospodje, pozor!
Klobučarna »Pajk« vam strokovnjaško očisti, preoblikuje in prebarva klobuke vseh vrst po nizkih cenah. Lastna delavnica. — Se priporoča Rudolf Pajk, Sv. Petra cesta 38. J-158-M-30

Informacije

Revna žena
z malim otrokom prosi družino, katera bi odstopila staro otroško posteljo in kaj drugega pohištva. Naslov pustiti v ogl. odd. Jutra. 13092-31

Pridelki

Divji kostanj
60 cent. za kg, zelišča - zelenjave, suhe in sveže gobe ugodno prodaste pri »ALPA«, Vidovdanska cesta 18. 13057-33

Dopisi

Dvignite dospele ponudbe v oglasnem oddelku
Agilen, Čiste, Delovna, Dober kupec, Evetn. začetnica, Ford Taurus, Hrana, Idealna lega, Kongresni, Knjige, Krasna lega, Lepa soba, Le zmožen. Mesto ali periferija, Marljiva in poštena, Novejša peč, Nastop takoj, Odlična, Pahljača, Puch 250 ccm, Prevzem inventarja, Resen interesent, Sodelovanje, Stanovanje 133, Spretna kuharica, Stalno mesto, Starina, Stavbna parcela, Soliden Šiška, Tri osebe, Trajno, Upokojenci, Varčna in poštena, Veselje do dela, Zanesljiva 777, Zelo soliden.

VABILO

na redno letno skupščino ZVEZE GOSPODARSKIH ZADRUG v likvidaciji v Ljubljani, ki se bo vršila v ponedeljek dne 19. oktobra 1942-XX ob 15. uri v poslovnici Zveze, Ljubljana, Gosposvetska cesta 2-I., s sledečim dnevnim redom:

1. Otvoritev skupščine in volitev zapisnikarja ter dveh overovateljev. 2. Čitanje zapisnika zadnje letne skupščine. 3. Poročilo likvidatorjev o poslovanju in letnem računu za poslovno leto 1941. 4. Poročilo nadzornega odbora, sklepanje o razrešnici likvidatorjem in nadzornemu odboru ter o pokritju bilančne izgube. 5. Predlogi in pritožbe zadružnikov ter slučajnosti.

Eventualni predlogi in pritožbe se morajo vročiti likvidatorjem najkasneje do 11. oktobra 1942-XX. — Ako bi skupščini ob napovedanem času ne prisostvovalo po zakonu predpisano dovoljno število delegatov, se bo nova skupščina vršila pol ure kasneje istotam in z istim dnevnim redom, ki bo pravnoveljavno sklepala neglede na število navzočih delegatov. Delegati se izkažejo s pismenim pooblastilom zadruge, ki jo zastopajo.

Likvidatorji.

✝

Po kratki mučni bolezni je dotrpela naša ljubljena, nepozabna, skrbna in zlata mamica, hčerka, gospa

Majda Arhar
roj. Porenta

previdena s tolažili sv. vere.

Pogreb predrage pokojnice bo v petek, dne 2. oktobra 1942 ob ½ 5. uri popoldne z žal — kapele sv. Petra — k Sv. Križu.

Ljubljana, Kaisersteinbruch, dne 30. septembra 1942.

Žalujoči sinček JANEZEK, STARŠI, brata TONE in MARJAN

✝

Po kratki mučni bolezni nas je zapustil naš ljubljeni soprog, dobri oče, stari oče, svak in tast, gospod

PODREKA DRAGO

finančni svetnik v pokoju

K večnemu počitku ga bomo spremili v petek, dne 2. oktobra 1942 ob 4. uri popoldne z žal — kapele sv. Nikolaja — k Sv. Križu.

Ljubljana, dne 30. septembra 1942.

Globoko žalujoči:
IVANKA, soproga; MILOVAN, DRAGAN, LJUBO, sinovi in ostalo sorodstvo

H. de Vere Stacpoole: 39

OTOK BISEROV

Roman

»Nu, kakor je videti, ste na konju,« je rekel Floyd. »Niti za en dan se niste postarali, odkar sem vas zadnjič videl.«

»Saj se tudi ne čutim starejšega; da sem živel v mestih, bi bila stvar drugačna, a podeželski zrak ohrani človeka mladega. Ko bi si bil pripravil kaj bogastva, bi bil bržkone že umrl od predobre jedi, preobilne pijače in norčij z ženščeti; tako pa sem bolj živ ko kdaj ... in se figo menim za denar.«

»Zakaj ste potem venomer na lovu za njim?« je smejé se vprašal Floyd.

»Zato, sinko, ker me lov veseli. Kaj žene človeka, da hodi na medvedji lov in trosi na tisoče dolarjev za puške, šotore in vodnike, kakor sem videl pri raznih ljudeh iz New Yorka? Ne ljubezen do medvedov, marveč to, da jih lov zabava. Z menoj in z dolarji je takisto. Ne ljubim jih, a lov nanje mi je v zabavo. Mislim, da bo pri večini ljudi prav tako. Nu, in kaj boste vi povedali?«

Floyd je otresel pepel s smotke. Med tem, ko je poslušal, se je bil odločil. Kakor Cardon, tudi sam ni ljubil denarja zaradi denarja. Sodil je, da bi njegov delež pri podjetju z biseri, tudi če bi si ga delila s Cardonom, zadostoval, da začne novo življenje na kakem donosnejšem torišču, nego je plovba po morju. Prijateljstva in podpore močnega človeka je potreboval nad vse; zato je sklenil, da se Cardonu izpove, ga naprosi za njegovo pomoč in mu ponudi polovico dobička.

»To, kar vam mislim povedati,« je pričel, »se vam bo zdelo vzeto iz knjige, in vendar je čista resnica.«

Poročal je o tem, kako je bil odplul na »Cormorantu«, o požaru na ladji, o otoku, o Van Houtenu, Izabeli in biserih; povedal je vse, in ko je končal, je razločno videl, da gre njegova zgodba Cardonu do živega, kajti zgovorni mož je bil — morda prvič v svojem življenju — kar obnemel.

»A to še ni vse,« je Floyd nadaljeval; »včeraj se je zgodilo nekaj, kar je vrhunec istorije.«

Povedal je, kako je bil slišal v Hakluytovi pisarni razgovor med ladjarjem in kapitanom O'Connorjem.

»Stvar je jasna,« je Cardon izpregovoril: »s poti vas hočeta spraviti. Kdo je ta O'Connor?«

»Ne poznam ga, niti videl ga nisem; slišal sem le njegov glas.«

»Ali vam ni Hakluyt nič rekel o njem?«

»Niti besedice ne.«

»In vendar ste vi poveljnik?«

»Da.«

»Kaj pa posadka?«

»Sami Kanaki.«

»A kako hočete sami voditi ladjo?«

»O, to je dokaj lahko! S seboj imam nekega Joeja Goro; čeprav je Kanak, ima vendar nekaj pojma o plovbi.«

»Nu,« je rekel Cardon, »to poenostavlja vso reč, kajti Hakluyt ne more vkrcati svojega morilca kakor kakega domačina, niti ga ne more vtihotapiti na ladjo kot nadštevilnega mornarja. Vkrcati ga mora odkrito, in verjetno je, da bo storil to šele v zadnjem trenutku.«

»Čujte,« je rekel Floyd, »ali se hočete z menoj lotiti te reči? Dam vam polovico svojega deleža.«

Nekaj trenutkov Cardon ni odgovoril. Popil je požirek, si obrisal ustnice s hrbtom dlani, pogledal na konec smotke, nato pa z vso preprostostjo dejal:

»Rade volje.«

Floyd je iztegnil roko.

»Tega sem pričakoval,« je rekel; »in zdaj vam povem še nekaj: ne gre mi toliko za denar, kolikor za dekle, ki sem vam ga omenil.«

»Za Izabelo?«

»Da, za Izabelo. Sem namreč ...«

»Zaljubljen vanjo,« je Cardon namesto njega smehoma dokončal. »Nu, vsekako niste prvi, ki se je zagledal v ženske oči; rajši bi seveda videl, da v tej zadevi, ki se bo najbrže razvila v boj, ne bi bilo govora o ženskih krilih. Ta nič ne koristijo, kadar se je treba udariti.«

»Res mislite, da ne? V spopadu bi imel rajši Izabelo ob svoji strani kot kogar si bodi drugega. Strelja vam kakor moški, in na svoje oči sem se prepričal, da ne pozna strahu.«

»Nu, videli bomo, kako še bo. Koliko so vredni biseri?«

»Točnih številk ne vem, a tisti, ki jih ima Van Houten, so vredni vsaj dvajset tisoč funtov šterlingov, če ne več.«

»Vedite torej, da ne maram polovice vašega deleža,« je rekel Cardon; »upam, da bo moj delež pri tem poslu vse, kar bi drugače pripadlo Van Houtenu.«

»Van Houtenu?«

»Van Houtenu.«

»A čujte, menda ne mislite odvzeti Van Houtenu njegov delež?«

»Prav to sem hotel reči.«

»To ne bi bilo zakonito, saj je moral težko delati; konec koncev je on tisti, ki je odkril nahajališča ostrig ...«

»In potem vas je izdal, in zdaj čaka na otoku samo še tega, da opravi z vami enkrat za vselej.«

»Bodi kakor hoče, misel, da naj mu iztrgava njegov delež, če nama uspe, da ga premagava, se mi upira; vem, da sem nespameten, a skupno delo je skuno delo, in dasi ga imam za največjega vseh malopridnežev, kar jih je Bog ustvaril, mi vendar ni po duši, da bi mu jemala delež, ki mu gre.«

»Ko bo najin posel z Van Houtenom opravljen,« je Cardon odvrnil, »ne verjamem, da bi še potreboval biserov. Če hočete, odloživa to vprašanje dotlej, ker seveda tudi ni izključeno, da bova midva tista, ki ne bova več potrebovala biserov. Nikar torej ne deliva plena, dokler pravda še teče. Kako bom potoval na ‚Južnem križu'?«

»O tem sem že premišljeval,« je rekel Floyd. »Ako grem k Hakluytu in mu naznanim, da želim vzeti s seboj prijatelja, se bo ob tej misli takoj vzrepenčil; in če mu rečem, da želim drugega kapitana, ki mi bo pomagal pri plovbi, bo isto. Zato vas vzamem s seboj, ne da bi kdo kaj vedel.«

Urejuje Davorin Ravljen — Izdaja za konzorcij »Jutra« Stanko Virant. — Za Narodno tiskarno d. d. kot tiskarnarja: Fran Jeran. — Za inseratni del je odgovoren Ljubomir Volčič. — Vsi v Ljubljani.